© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

У нумары: Мае заўвагі | Лета 6759 | Жывуць між намі

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 21 (378) | ГОД VIII | 26 МАЯ 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

СЯРГЕЙ ГРАХОЎСКІ

Калі пушок прабіўся над губою
І ў сны прыйшло дзявочае імя,
Я ні аб чым не раіўся з табою,
Матуля адзінокая мая.

Мне сорамна здавалася часамі
Сярод хлапцоў — цыбатых забіяк —
Цябе назваць, як у маленстве, «мама»,
Таму часцей не называў ніяк.

А вечарамі, слова не сказаўшы,
Ішоў блукаць каля чужых варот
І пазіраў, як у акенцы нашым
Мігаў у лямпе да світання кнот.

Не спала ты асеннімі начамі,
Хоць падала ад зморы галава,
Глядзела ў змрок вільготнымі вачамі
Прывычная да гора удава.

Ты прала кужаль, ты капала гліну,
А ў час жніва зусім не чула ног,
Ды гаварыла ласкава пра сына:
«Хай падрасце, няхай паспіць сынок»

І зноў сама збіралася па дровы,
А ў валасах гусцела сівізна.
«Хоць бы сказаў ён ласкавае слова,
Хоць бы, як калісь, мамаю назваў».

...Прайшлі гады. Мы пасівелі самі,
І, мабыць, крыўдна мне не аднаму,
Што гэтае святое слова «мама»
Ужо цяпер сказаць няма каму.

НА СУСТРАЧ IV З'ЕЗДУ БГКТ

МАЕ ЗАЎВАГІ

інж. мгр УЛАДЗІМІР МІХАЛЮК — сакратар Павятовага камітэта ПАРП у Бельску.

Рэалізацыя нашай сельскагаспадарчай палітыкі ўводзіць у жыццё вёскі велізарныя гаспадарчыя і грамадскія перамены. Дзяржаўная дапамога вёсцы расце з года ў год. У 1963 годзе на кошты меліярацыі Бельшчыны прызначана 7,2 мільёна злотых, а на крэдытную дапамогу — 36 мільёнаў злотых. Многа ці мала? Хачу ў гэтым месцы сказаць, што сярэдні, гадавы размер падаткаў у Бельскім павеце не перавышае сумы 27 мільёнаў зл. Зрэшты, дапамога з боку дзяржавы не абмежавана толькі да выдаткаў на меліярацыю і гаспадарскія крэдыты. Нельга забываць аб дапамозе ў забеспячэнні пасяўным матэрыялам, у пакупцы і гадоўлі бугаёў, ветэрынарнай апецы, і т.п. Мэта ўсіх гэтых намаганняў адна: — павысіць прадукцыйнасць сельскай гаспадаркі!

Ці ўдасца дасягнуць намечанага росту прадукцыйнасці нашых гаспадарак, будзе залежаць ад таго, як нашыя гаспадары здолеюць выкарыстаць прызначаныя вёсцы сродкі. Залежыць гэта будзе таксама і ад самога ўмення гаспадаравання ды ад адукацыі гаспадароў. Таму шмат гаворым цяпер аб формах сельскагаспадарчай асветы. У сувязі з гэтым насунулася мне некалькі заўваг і думак, якія прысвячаю ўвазе чытачоў.

Здаецца, галоўным недахопам у развіцці сельскагаспадарчай асветы з'яўляецца тое, што няма каардынацыі яе. І так — школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі вядуць аддзелы асветы і культуры; сельскагаспадарчую адукацыю для дарослых арганізуюць павятовыя саюзы сельскагаспадарчых гурткоў супольна з аддзеламі сельскай гаспадаркі і лесаводства; гурткі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі для моладзі арганізуюць павятовыя саюзы сельскагаспадарчых гурткоў супольна з Саюзам Сялянскай Моладзі; розныя курсы арганізуюць усялякія іншыя арганізацыі ды аб'яднанні. Усе гэтыя школы і курсы працуюць паводле праграм, прыстасаваных да акрэсленых патрэб. Аднак у гэтых праграмах не ўлічана галоўнае — грамадскі план развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці. Таму цяжка знайсці ў гэтых праграмах канкрэтны адказ на пытанне: — Што павінны рабіць гаспадары ў данай грамадзе, каб свой план хутка выканаць? Лічу, што правільны адказ на гэткае пытанне пачуем толькі тады, калі будзе вырашана праблема каардынацыі сельскагаспадарчай асветы ў павеце. І калі арганізацыяй асветы пакіруе адна ўстанова. Зразумела, маю тут на ўвазе Аддзел сельскай гаспадаркі і лесаводства.

Сёлета на Бельшчыне існавала 100 пунктаў сельскагаспадарчай падрыхтоўкі для дарослых. Знаходзіліся яны ва ўсіх ГРН-ах. Ці магчымым было пастаянна кантраляваць іх? Вядома, што не. А мо' было б ляпей канцэнтраваць іх адпаведна да планаў комплекснай механізацыі на тэрыторыі павета? У такіх планах прадбачана развіццё механізацыі ў паасобных ГРН-ах. Каб увесці на вёску машыны, раней трэба правесці падрыхтоўчую працу сярод сялян. І вось, сельскагаспадарчыя школы ды курсы змогуць тут выдатна дапамагчы. Значыць, трэба іх арганізаваць ва ўсіх вёсках тых грамадскіх рад, якія ў даным годзе будуць механізаваны. Такім чынам вырашым пытанне сістэматычнага кантролю курсаў, бо гэты абавязак можна

(Працяг на стар. 4)

ВЕРА ЛЕЎЧУК

ПРА СМАЧНЫ КАВАЛАК

Бяру ў рукі кніжку — на беларускай мове. Чытаю гісторыю, расказаную словамі, якімі штодзень гавару. Гэта дае задавальненне. Ласкоча маю нацыянальную амбіцыю. Хвіліну ўвагі: гэтая кніжка куплена ў дзяржаўнай кнігарні за дзяржаўныя грошы, зайшла ў публічную бібліятэку для таго, каб я магла вось так яе ўзяць і пачытаць. Старэйшыя людзі, тыя з КПЗБ і Грамады, ківаюць галовамі і кажуць, што ніколі так не было. Што кніжка на беларускай мове была забаронена. А мне яшчэ больш прыемна робіцца.

З ваяводскай бібліятэкі пазванілі: «Маем новыя даныя аб беларускім чытальніцтве. Напішыце, можа гэта паможа нам здабыць новых чытачоў.»

Неспакойныя людзі. Усё ім чытачоў мала. Цешацца з кожнага, хто зайдзе ў бібліятэку і возьме кніжку. А варочаюць жа лічбамі чытачоў і бібліятэк, якіх ніколі не бачыла Беласточчына і беластоцкая вёска. Калі ж будзе даволі?

Тады, як кніжка стане штодзённым хлебам кожнага. Гэтага хочам. І, можаце са мной спрачацца ці не, але, хочучы звацца людзьмі культурнымі і разумнымі, павінны прыняць гэта як добры дар.

Кніжка беларуская, бо яна, як доказ нашай нацыянальнай жыццяздольнасці, будзе прадметам нашага развагання зараз.

Хочам пагаварыць, як беларуская кніжка даходзіць да сваіх, ці прымаюць яе, ці рады ёй. Лічбы тут можна б, але суха будзе. Лепш астанемся цвёрдымі перад лічбамі і па-людску скажам.

Факт І

Хоць паволі, але беларуская кніжка не перастае наступаць. Пэўна, штораз лепш працуюць бібліятэкі і бібліятэкары, штораз больш беларускіх кніжак плыве ў бібліятэкі. Але і звычайны чалавек вырастае, развіваецца.

Факт ІІ

Больш цікавы, чым важны: у бібліятэках паветаў, дзе жывем, ёсць больш кніжак рускіх, чым беларускіх, але чытаюцца больш беларускія. Папулярнасць беларускай кніжкі сярод беларусаў расце.

Факт ІІІ

Замала добрых цікавых беларускіх кніжак, нават наогул беларускіх кніжак мала. У сярэднім недзе па 13 тамоў на кожную бібліятэку і пункт. Пакупка новых кніг сустракаецца з сур'ёзнымі перашкодамі. Планы Ваяводскай бібліятэкі (яна праводзіць пакупку) рэалізуюцца з вялікім спазненнем, або і наогул няпоўнасцю рэалізуюцца. І адносіцца гэта (што цікава) толькі да кніжак беларускіх. З украінскімі і літоўскімі кніжкамі такіх цяжкасцей няма. У сябе мы беларускіх кніжак не друкуем (акрамя некаторых падручнікаў). Але дзяржава дае нам грошы на пакупку заграніцай.

Дырэктар Ваяводскай бібліятэкі ў Беластоку вітае мяне словамі: бяда, не маем беларускай літаратуры, мо' вы праз Таварыства што паможаце. Праз непасрэдны кантакт з Мінскам. Украінцы ў такі спосаб дасталі нядаўна 750 кніжак. Яны папоўнілі нашы публічныя бібліятэкі і пункты.

Кажу, што запомню і прыпомню. Што ж больш магу зрабіць?

Факт ІV

Лік чытачоў падае. Менш іх было ў 1962 годзе, чым у папярэдніх, і менш у І квартале г.г., чым у аналагічным часе

(Працяг на стар. 4)

Ля выстаўкі беларускага друку і мастацтва ў Гарадку.
(Да «Гарадок у адзін будзённы дзень» Стар. 3).

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ЭКАНАМІЧНЫЯ ВЫНІКІ РАЗЗБРАЕННЯ

У дыскусіях аб поўным і ўсеагульным раззбраенні важнейшае месца займаюць гаспадарчыя моманты. Калі разыходзіцца аб сацыялістычныя дзяржавы, дык вядома, што раззбраенне аказалася б для іх дабрадзействам; яно вызваліла б агромныя капіталы, вызваліла б запасы людскіх сіл. Аднак інакш на гэтую справу глядзяць у імперыялістычных дзяржавах, а перш за ўсё ў Злучаных Штатах, дзе большая частка прадпрыемстваў развіваецца асабліва дзякуючы ваенным заказам. Аб мілітарызацыі амерыканскай эканомкі гавораць, напрыклад, такія факты: у 1950—1959 гадах ЗША выдаткавалі 230 мільярдаў долараў, у 1960 годзе сума на гэтыя мэты складала ўжо 46 мільярдаў долараў, а план на 1963/64 бюджэтны год прадбачвае выдаткаванне аж 54 мільярдаў долараў. Адзначым тут, што 12 амерыканскіх прамысловых канцэрнаў атрымоўвае штогод заказы на вытворчасць, складаючую суму ад 500 мільёнаў да некалькі мільярдаў долараў. Ужо гэтыя прыклады дазваляюць сцвердзіць, што амерыканская эканоміка пастаўлена тут у залежнасць ад ваенных заказаў.

Зразумела, што такія погляды не выказваюцца ў ЗША ўголас, аднак праваенная палітыка гэтай дзяржавы сведчыць аб гэтым наглядна. Зрэшты, калі разыходзіцца аб эканамічныя вынікі раззбраення, дык многія амерыканскія вучоныя вельмі песімістычна глядзяць на гэтае пытанне. Выказваюцца думкі, што ў выпадку падпісання пагаднення аб раззбраенні ЗША не патрапілі б накіраваць вызваленых сродкаў у іншыя галіны вытворчасці.

Зараз, калі такія погляды падтрымліваюць урад ЗША ў іх праваеннай палітыцы, варта адзначыць адзіны, як дагэтуль, разумны голас Б. Селіджмана, які выступіў на старонках часопіса «Каментэры». Селіджман — гэта вядомы эканаміст і дырэктар навуковага дэпартамента Міжнароднага Саюза таргоўцаў.

Ужо адзін з першых сказаў артыкула Селіджмана павінен спыніць нашую ўвагу. Аўтар сцвярджае, што калі б «тэорыі» аб немагчымасці пераключэння эканомікі на мірныя рэйкі былі правільнымі, дык «вынікі раззбраення аказаліся б сапраўды фатальнымі». Селіджман абвяргае погляды многіх амерыканскіх эканамістаў і дзялкоў, сцвярджаючы, што раззбраенне не павінна было б выклікаць крызісу ў ЗША, аднак пры ўмове, што пераключэнне гаспадаркі «адбудзецца па загадзя апрацаванаму дзяржавай плану». На жаль, уся бяда ў тым, што Злучаныя Штаты не думаюць сур'ёзна аб такіх планах. Прызнае гэта сам Селіджман і піша: «...засмучвае нас тое, што акрамя некалькіх прыватных асоб і аднаго невялікага навуковага бюро ніхто глыбей не задумаўся над справай эканамічных вынікаў раззбраення». Далей аўтар звяртае ўвагу на агромныя патрэбы ЗША ў галіне камунальнага будаўніцтва, асветы, здароўя і культуры. Як сцвярджае Селіджман, на гэтыя менавіта, мэты трэба было б прызначыць фінансавыя сродкі. Амерыканскі эканаміст прыпамінае таксама аб 6% беспрацоўных і 8% тых, якія толькі час ад часу маюць працу. Усе яны, на яго думку, маглі б прыняць удзел у мірным будаўніцтве. «І так, — канчае Селіджман, — раззбраенне не павінна быць крыніцай гаспадарчай катастрофы. Самым важным з'яўляецца тое, каб у найвышэйшых колах уявілі сабе неабходнасць дзейнасці ўжо зараз...»

Гэты апошні сказ гучыць як заклік і накіраваны хіба ў адрас урада ЗША. Калі так, дык гэта вельмі добра сталася, таму што якраз зараз амерыканскі ўрад ставіць новыя небяспечныя крокі з думкай аб атамным узбраенні сваіх заходніх саюзнікаў.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

З КАНФЕРЭНЦЫІ АДДЗЕЛА БГКТ У ВАРШАВЕ

НЕАБХОДНА ПАШЫРЫЦЬ ПРАЦУ

На справаздачна - выбарчай канферэнцыі варшаўскага аддзела БГКТ, якая адбылася 11 мая, прысутнічалі старшыня Галоўнага Праўлення БГКТ Макар Дземяновіч, прадстаўнік Міністэрства Унутраных спраў грам. Мрачкоўская, а таксама прадстаўнікі ўлад горада Варшавы.

Справаздачны даклад прачытаў інструктар ГП на варшаўскі аддзел — Віктар Швед. З даклада прысутныя даведаліся, што ў справаздачым перыядзе колькасць членаў узрасла больш чым у два разы (было 78, а зараз 177), што варшаўская арганізацыя БГКТ займае другое месца (пасля Беластока) у выплачванні членскіх узносаў. Далей дакладчык расказваў аб шматлікіх формах працы аддзела. Найлепш працаваў дыскусійны клуб, які ўзначальвае Янка Анісеровіч. Кожную пятніцу праводзіць у памяшканні аддзела цікавыя дыскусіі на розныя тэмы. У Варшаве пражывае большасць нашых паэтаў і таму важнае месца ў дзейнасці аддзела займае праца з членамі літаратурнага аб'яднання «Белавежа». У справаздачым перыядзе адбылося тут 18 аўтарскіх сустрэч і 11 літаратурных вечарын. Навязана супрацоўніцтва з іншымі грамадскімі і асветнымі арганізацыямі, у выніку чаго члены аддзела ў розных гарадах Польшчы далі па некалькі дакладаў на тэму жыцця беларусаў у Польшчы, Беларускай ССР і на іншыя тэмы.

Старшыня рэвізійнай камісіі сябра Галёнка ў сваім выступленні між іншым адзначыў публічнай пахвалай за ахвярную дзейнасць у аддзеле найбольш актыўных членаў арганізацыі: Віктара Шведа, Янку Анісеровіча, Арсеня Жэлезняковіча, Янку Бобіка і іншых.

У спрэчках выступіла шмат дыскутантаў. Амаль усе звярнулі ўвагу на неабходнасць пашырэння працы аддзела, выпрацавання новых форм. «Праца аддзела, — гаварыў Янка Місеюк, — мае ў асноўным літаратурны характар. Гэта не кожнага цікавіць. Трэба праводзіць больш дыскусій на тэмы звязаныя з Беласточчынай, з жыццём беларусаў у Польшчы. Будзе цікава і карысна».

Прадстаўнік Міністэрства Унутраных спраў гр. Мрачкоўская звярнула ўвагу на патрэбу пашырэння працы з пачынаючымі студэнтамі, якія, прыехаўшы сюды з Беласточчыны, пачаткова адчуваюць сябе дрэнна ў варшаўскім асяроддзі.

Пасля выбараў новага праўлення ўдзельнікі канферэнцыі ўбачылі выступленне аматарскага мастацкага калектыву з вёскі Леўкі ў Бельскім павеце, а потым адбылася агульная танцавальная вечарына. (п)

■ Драмгурток з Левак (Бельскі павет) які на ваяводскіх елімінацыях БГКТ Беласточчыны заквапіфікаваўся на першае месца з п'есай «Здарэнне на кірмашы», выступіў у Варшаве ў Палацы культуры і навукі на аглядзе мастацкай самадзейнасці нацыянальных меншасцей у Польшчы.

■ 22 мая эстрада «Лявоніха», якая існуе пры Галоўным праўленні БГКТ, у рамах культурнага супрацоўніцтва і Года Беластоцкай зямлі выязджае з канцэртамі ў Апольскае ваяводства.

■ У Слоі (Сакольскі павет) адбыўся справаздачна-выбарчы сход гуртка БГКТ. Было выбрана новае праўленне гуртка і дэлегаты на павятовую справаздачна - выбарчую канферэнцыю аддзела БГКТ. Удзельнікі сходу падсумавалі дагэтуляшнюю дзейнасць гуртка і накрэслілі план далейшай працы. У час дыскусіі многа звярталася ўвагі на пабольшанне падпісчыкаў «Нівы» і на арганізаванне сустрэч з беларускімі паэтамі Беласточчыны.

■ У Курашаве (Гайнаўскі павет) выступалі два аматарскія драмгурткі БГКТ з Кленік і Дубіч Асочных. Першы выстаўляў п'есу «Чубатае гора», а другі — «Прымакі».

Спорт

КАЛІ ХВАЛЮЕЦЦА ЎСЯ КРАІНА

Калі я пішу гэтыя словы Велагонка Міру набліжаецца да граніц ГДР і хіба няма ў Польшчы чалавека, які б не спасаваў перад гэтым выключна захапляючым спаборніцтвам. Ужо каторы этап наша каманда едзе ў блакітных майках і ўсё не можа адарвацца на бяспечную адлегласць ад сваіх асноўных сапернікаў. А яны прытаіліся. Чакаюць зручнага моманту да атакі. Вось і сёння, праехалі ўжо 100 км і ўсё без змены. Цішыня перад бурай? Здаецца, узнімецца яна на індывідуальным этапе. У кожным выпадку, прэтэндэнтаў да першага месца не бракуе.

УЗЫШЛА НОВАЯ ЗОРКА

У цяню Велагонкі стартавалі лёгкаатлеты. Ужо на пачатку сезона шмат цікавых заявак. Савецкая спартсменка Тамара Прэс устанавіла новы дасканалы сусветны рэкорд. Яна кінула дыск на адлегласць 59,29 м. Зелінскі з варшаўскай Гвардыі прабег 100 м за 10,3 секунды, на 0,2 сек. б'ючы Фоіка. Урэшце ўзышла новая зорка на спартыўным небе, наш юніёр Крупінскі паслаў кап'ё на 72,97 м.

МАРАФОН НАБЛІЖАЕЦЦА ДА МЭТЫ

Футбольны марафон у Польшчы набліжаецца да канца. Гэта адбіваецца і на гульнях. У І лізе стварылася рэдкае становішча, ёсць гарантаваны чэмпіён (Гурнік) і не менш гарантаваныя аўтсайдэры (Лех і Лехія) і далейшая барацьба страціла на цікавасці. У ІІ лізе толькі гарантаваны каманды да спаду (Балтык і Палонія Гданск), затое разгарэлася змаганне за першае месца (Шамберкі Унія).

У беластоцкай лізе не трэба быць пракорам, каб прадказаць, што чэмпіёнам будзе элцкі Мазур. Затое кандыдатаў у клас «А» прынамсі чатыры, безагаворачны толькі адзін — лапская Пагоня. Не малыя шанцы пакінуць лігу мае таксама бельскі Тур.

БЕЛАРУСКІЯ ФУТБАЛІСТЫ

Калі ў нас футбольны чэмпіянат завяршаецца, у СССР толькі ўваходзіць у новую фазу. Закончылася тут чвэрць чэмпіянату краіны. Пасля 10 тура па-ранейшаму лідзіруе маскоўскае Дынама. Беларускія дынамаўцы пасля перамогі над ерэванскім Араратам (3:1) і нічыёй 1:1) з маскоўскім Тарпедам з 10 месца перабазавалі на 7 і, не хвалюючыся за месца ў турнірнай табліцы, выехалі на тры таварыскія матчы ў Польшчу. Іх партнёры: жэшаўская Сталь, зборная Кракава і Заглэмбе. На выніқі гэтых матчаў чакаем з нецярплівасцю, яны ў пэўным сэнсе адкрыюць нам магчымасці мінчан.

Аут

З апошняй хвіліны: Сталь Жэшуў — Дынама Мінск 5:1.

НІЧОГА НОВАГА

На другі дзень пасля таго, як Аскер і Кюметц вярнуліся з Асвенціма ў Остбург, загадчык завадской канцылярыі Карл Крыгер папрасіў у дырэктара машыну.

— Мая сапсавалася, а трэба тэрмінова з'ездзіць да пастаўшчыкоў.

— Бярыце, — сказаў Кюметц.

І вось Аскер і Крыгер едуць на машыне, накіроўваючыся на завод — пастаўшчык, размешчаны на акраіне горада.

— Расказвайце, — папрасіў Крыгер.

— Як Шуберт? — у сваю чаргу спытаў Аскер.

— Ён прасіў, каб я сустрэўся з вамі... У нас з ім будзе сустрэча на днях...

138

Па меры таго як Аскер гаварыў, Крыгер усё больш станавіўся пахмурным.

— Многае было вядомым, — сказаў ён, калі Аскер скончыў. — Многае, але не ўсё. Кажаце, газавая камера на дзве тысячы асоб? Год назад там не было такой камеры.

— Вы нічога не падрыхтавалі для мяне? — асцярожна спытаў Аскер.

— Аб Вісбаху?

— Так.

— Сёе-тое сабралі.

Крыгер выцягнуў лісток паперы, прачытаў запіс.

— Нічога новага, — заўважыў Аскер.

— Значыць, пацвярджаецца наш пункт погляду. — Крыгер падпаліў паперку і трымаў яе ў пальцах, пакуль яна не згарэла. — Як бачыце, звесткі, атрыманыя з розных месц, цалкам супадаюць. Гэта гаворыць у карысць Вісбаха, ці не так?

Аскер задуменна кіўнуў.

Прыйшоў час упрытык заняцца зваршчыкам, ад якога перабежчык Хоман даведаўся аб архівах і тайніку. Нараджаўся новы план праверкі Вісбаха і яшчэ аднаго чалавека, які, як і Вісбах, павінен быў мець адносіны да ўсяго таго, што расказваў Георг Хоман.

ЭРЫХ КРЭБС

Кладаўшчык Крэбс працаваў на заводзе «Ганс

139

Бемер» трэці дзесятак год. У сорак першым яго мабілізавалі, а праз шэсць месяцаў ён вярнуўся без нагі, якую згубіў недзе пад Смаленскам.

Гэта быў чалавек год пяцідзесяці, шумлівы, жыццерадасны, заўзяты спрачальнік.

Закончыўшы працу, Крэбс звычайна ішоў у бар «Нібелунгі», дзе можна было сустрэць знаёмага, пагутарыць.

Сёння Крэбс крыху спазніўся. І, увайшоўшы ў бар, выявіў, што амаль усе месцы заняты. Толькі ў далёкім кутку быў свабодны столік. Кладаўшчык пайшоў да яго.

З супрацьлеглага боку да століка ішоў высокі мужчына з нагола аголеным, бышцам паліраваным чэрапам, у акулярах, з-за якіх ветліва бліскалі ясныя вочы. Ён ужо рыхтаваўся ўсесціся але, убачыўшы Крэбса, адступіў убок і, усміхнуўшыся, кіўнуў.

— Выбачайце, — сказаў ён, — здаецца, я спазніўся...

Крэбс заматаў галавой.

— Не, не, вы, як кажуць, першы ля слупа, абыйшлі мяне не менш чым на паўкрупінкі. Таму сядайце.

Незнаёмы працягваў адмаўляцца.

— Столік усё-такі ваш, — сказаў ён. — Зараз пагляджу, дзе можна будзе ўладзіцца... Чорт! Ніводнага свабоднага месца.

Тады Крэбс запрапанаваў кампраміснае вырашэнне: столік займаць разам — яны дасканала паладзяць.

140

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

З 1000-ГАДОВАЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАСТОЦКАЙ ЗЯМЛІ

„ВЪ ЛЕТО 6759...” (1251 год)

Артыкул, які мы сёння публікуем, не з'яўляецца ні навуковым даследваннем, ні мастацкай выдумкай сучаснага нам пісьменніка. Гэта пераклад на беларускую мову ўрыўка з Іпацьеўскага летапісу. Гэты летапіс належыць да ліку найбольш старажытных крыніц ведаў з гісторыі Беластоцкай зямлі. Ён паведамляе аб падзеях, якія адбываліся ў паўднёвых і заходніх удзельных княствах Кіеўскай Русі, у перыядзе ад 1201 па 1292 гады. Урывак, які мы сёння публікуем у перакладзе і з паясненнямі мгр. Міколы Гайдука, расказвае аб супольным паходзе рускіх і польскіх дружын у 1251 годзе супраць ятвягаў. Падзеі адбываюцца на тэрыторыі сучаснай Беласточчыны толькі... больш 700 год таму назад.

* ※ *

«У тыя гады княжыў Земавіт (Самавіт[1]) у Мазоўшы. Паслалі да яго Даніла[2]) і Васілька[3]), так сказаўшы: «Шмат дабра ад нас ты спазнаў, дык хадзі з намі на ятвягаў».[4]) Ад Балясла́ва[5]) таксама дапамогу атрымалі: ваяводу Суда і Сігнева. Сабраліся ў Драгічыне[6]) і рушылі. Перайшлі балоты і ўвайшлі ў край іхні (ятвягаў — М.Г.). Не вытрымалі палякі — падпалілі першую іхнюю вёску. Гэтым зло ўчынілі, бо знак падалі. Узгневаліся на палякаў Даніл і Васілька. З ятвягамі змагаліся да вечара і палон вялікі захапілі. Калі настаў вечар, прыехалі злінцы[7]) і сабралася ўся зямля ятвяжская. Прыслалі яны да Даніла, просячы: «Пакінь нам палякаў, а сам ідзі з мірам з зямлі нашай». Аднак не ўдалося ім тое, што задумалі. Палякі будавалі ўмацаванні, а рускія не ўмацоўваліся. Уначы (ятвягі і іх саюзнікі — М. Г.) накінуліся на палякаў ярасным прыступам. Коп'і і галавешкі ляцелі, быццам маланкі, а каменні, як дождж, з неба, сыпаліся. Аслаблі ў баі палякі. Паслаў Земавіт (да рускіх — М.Г.), просячы: «Прышліце мне стральцоў».

І хоць злавалі на яго за няўчасны падпал, аднак паслалі, бо (непрыяцелі — М.Г.) праламаць умацаванне намагаліся. Уручную ўжо біліся. Падаспеўшыя стральцы многіх паразілі, многіх стрэламі ўмарылі і ад сцен адагналі. Усю тую ноч спакою не было. Назаўтра — у нядзелю гэта было — усе ятвягі сабраліся, пешыя і конныя. Вельмі многа — увесь лес запоўнілі. Падняліся (рускія і палякі — М.Г.), падпалілі стойбішчы свае. Князь Даніл з воямі Балясла́ва наперад пайшоў. Васілька ж з Земавітам застаўся, а ззаду быў Лазор з полаўцамі[8]). Напалі на яго (ятвягі — М.Г.) і сцяг яго здабылі. Паспяшылі да яго Васілька і Земавіт, у бой вялікі кінуліся. Дворскі Андрэй, што сэрца меў непахіснае, але цела аслабленае і руку зацёкшую, кап'ё выраніў і амаль жыцця не страціў.

Паслаў тады Васілька к брату: «Бой тут вялікі, пацясніся да нас». Даніл павярнуўся і гнаў іх аж да лесу. Тыя ў паасобку разбягаліся і шмат іх палягло. У храбрым змаганні Фёдар Дзмітравіч ранены быў, ад гэтае ж раны потым і смерць на рацэ Нарве прыняў. Яшчалт тады сказаў: «Ці не лепш было за сценамі нам сядзець? Тым часам вы крыўдуеце на нас. Крыўдавалі б лепш на сорам свой, бо галовамі нашымі гонар свой вы ўратавалі». І праўду сказаў. Загадаў Даніл воям сваім на коні сядаць. Селі і рушылі. Змякчылі сэрцы ятвягам, каб пазналі яны сілу рускую і польскую. Ішлі яны, і паланілі, і паланілі варожы край. Перайшлі раку Алег[9]). У цесным месцы затрымацца хацелі. Заўважыў гэта князь Даніл, клікнуў: «Мужы ваяўнічыя! Ці не ведаеце, што хрысціянам прастор крэпасцю служыць, а паганым — цесната? Такі ўжо звычай на вайне». Тады раку перайшлі, палон бралі і зайшлі на месцы вольныя і станам распалажыліся. Ятвягаў, што ў паасобку нападалі на іх, гналі рускія і палякі. Шмат ятвяжскіх князёў пры гэтым загінула. Гналі іх да ракі Алег. Тут і бой спыніўся. У наступным дні каняводы, што былі заблудзіліся, двух варвараў (ятвягаў М.Г.) забілі, а трэцяга жывым у рукі ўзялі. Да князя Даніла яго прывялі. Ён і кажа палоніку: «Выведзі мяне на дарогу добрую, жыццё тады табе дарую». Згадзіўся той вывесці і павёў. Так перайшлі яны раку Лок[10]). На другі дзень прымчаліся да іх (ятвягаў — М.Г.) прусы і борты[11]). Тады ж воі ўсе на коні селі. Пешыя, узброіўшыся, са стану выйшлі. Шчыты на іх, як зарніца палалі: шлемы блішчэлі, як сонца ўзыходзячае, з коп'ямі ў руках і лукамі, на якія стрэлы супроць раці варожай усклалі. Даніла ж на кані сядзеў і дружынамі правіў. І гаварылі прусы ятвягам: «Ці ж пад сілу дрэва падаючае коп'ямі падтрымаць? Ці ж можна супраць такога войска адважыцца?» Глянулі тыя і ні з чым павярнулі кожны ў свой бок. Адтуль пайшоў князь Даніл да Візны. Раку Нарву перайшоў. Многіх хрысціян з палону вызваліў. Яны песні пахвальныя яму складалі, у Бога дапамогі яму малілі. І вярнуўся ён са славаю ў княства сваё, дастойна шлях бацькі свайго, вялікага Рамана, унаследаваўшы. Быў жа той, як леў, у баях супраць паганых храбрым. Страшылі ж полаўцы яго імем дзяцей сваіх: «Раман! Раман!» або «Рус! Рус!»[12]).

[1]. Земавіт (Самавіт) I, (1224—1262) — князь звязаны сваяцтвам з князямі галіцкімі, панаваў на Мазоўшы ад 1247 па 1262 гады.

[2]. Даніл (1201—1264) — рускі князь, які панаваў у Галіцка-Валынскім княстве ад 1238 па 1264 гады. У 1254 годзе каранаваўся ў Драгічыне над Бугам каралём. За яго панавання значная частка паўднёвых і заходніх беларускіх земель уваходзіла ў склад Галіцка-Валынскага княства.

[3]. Васілька — малодшы брат князя Даніла. Панаваў разам з Данілам у Галіцка-Валынскім княстве.

[4]. Ятвягі — балтыйскія плямёны, сваяцкія літоўскім і прускім плямёнам. У першых стагоддзях нашай эры пасяліліся на тэрыторыі сучаснай Сувальшчыны. Ятвягі вельмі часта нападалі на паўночна-заходнія і заходнія рускія княствы. Сваімі набегамі непакоілі таксама Мазоўша і іншыя польскія княствы.

[5]. Баляслаў (Сарамлівы) (1243—1279) — князь кракаўскі і сандамірскі.

[6]. Драгічын над Бугам — адзін з найбольш старажытных гарадоў на Бела-

(Працяг на стар. 5)

ГАРАДОК У АДЗІН БУДЗЁННЫ ДЗЕНЬ

Расказвае Дубеек.

Год Беластоцкай Зямлі, Дні асветы, кнігі і друку і ў сувязі з гэтым нештодзённая ўрачыстасць у Гарадку. Адбывалася ў аўторак, і гэта было найгоршае, бо вядома — будзень, а людзі працуюць. Праўда, у аўторак у Гарадку кірмаш. З'ехалася крыху людзей, але і гэта не было станоўчым момантам для самой урачыстасці. Чаму? Бо прыехаўшыя, як усюды, прадаўшы ці купіўшы, любяць «закрапіць» і «закрэпіць» гандлёвыя ўмовы. Таксама мелася і ў Гарадку. Мяне гэта здзівіла, бо ведала, што ўрачыстасць планавалася праводзіцца без гарэлкі. Планы планамі, а рэчаіснасць аказалася іншай. З нагоды свята і выпіць трэба, — наш стары, выпрабаваны дэвіз.

Што аднак будзем гаварыць аб тым, чаго не было. А што было?

Спатканне з арганізатарам урачыстасці - рэдакцыяй **«Культура і ты»** і шчырая сяброўская размова аб Гарадку, яго моладзі, яго культуры і некультурнасці.

Было спатканне з грамадскім дзеячом з Барсукоў **Дубеекам.** Барсукі — назва чыста беластоцкая, але вёска знаходзіцца ў Варшаўскім ваяводстве, Дубеек расказваў аб грамадскіх чынах Барсукоў. У гэтым, што праўда, то і мы, беластачане, не абы якія. Як-ніяк — першае месца ў краіне. Не чуваць толькі ў нас пра бескарыснага энтузіяста, які б расказваў пра нашы чыны, недалёка шукаючы, хаця б пра той самы Гарадок.

Падабалася выстаўка рэгіянальнага беларускага народнага мастацтва ў грамадскай бібліятэцы. Словы прызнання за гэта гарадоцкім бібліятэкаркам. Экспанаты: дываны, спадніцы, блузкі сабраныя ў Гарадку і аколіцы. Выстаўка наогул небагатая, але ж гэта толькі пачатак. І ўрэшце найбольш атракцыйны момант гарадоцкіх урачыстасцей: спатканне з **Мацеем Калеснікам** — папулярным Варшаўскім спеваком. Што папулярны — гэта вядома было раней, але што такі мілы — гарадчане даведаліся ў сябе. Спявалі разам з ім яго лёгкія песенькі, аж сцены дрыжэлі. Аб жанчынах гарадоцкіх Калеснік сказаў, што надта музыкальныя. Горш з мужчынамі. Але поўнаму маладосці Калесніку ўдалося: мужчыны таксама спявалі — мо' не зусім у тон, але спявалі.

У песенцы спяваецца пра шакаладку, і Калеснік, бы чарадзей, вымае яе з кішэні і частуе. Пры тым ведае, хто найбольш шакалад любіць.

Выступала і «Лявоніха». Падабалася. Здымак не публікуем, бо яе артыстаў ведаем добра з раней публікаваных і з непасрэдных выступленняў у вёсках.

Тэкст **Веры Леўчук**
Фота: **Генрык Рагазінскі.**

Незнаёмы не пярэчыў. Яны селі, заказалі піва.

— Ваш твар мне знаёмы, — сказаў кладаўшчык, — разглядаючы суседа. — Цікава, дзе гэта я мог вас бачыць.

Той пацісnуў плячыма.

— Як вас завуць? — запытаўся Крэбс.

— Генрых Губэ.

— Пачакайце, пачакайце — шафёр?

— Шафёр.

— Тупіца! — Крэбс хлопнуў сябе па ілбе. — Вы ж возіце дырэктара Кюметца?

— Так, я яго шафёр.

— Лоўка! — усклікнуў кладаўшчык. — Аказваецца, мы працуем на адным заводзе... Ага, вось і піва.

— Тады сапраўды лоўка. — Аскер падняў кружку. — Ваша здароўе, прыяцель. Але, выбачайце, за каго я павінен піць?

— За Эрыха Крэбса. Я кладаўшчык.

— Ого! Знаёмства, якое прыемна ўдвайне.

Яны выпілі.

Аскер частаваў субяседніка сігарэтамі, смяяўся, жартаваў. Крэбс адплачваў тым самым.

— Я ў захапленні ад вас, дружа! — усклікнуў Аскер. — І калі спатрэбіцца мой «Бюік»...

— Не магу адказаць тым самым, — сказаў Крэбс.

141

— Машыны ў мяне няма. А склад — гэта склад, парога якога не пераступае ніхто. Апрача мяне, зразумела. Я там — круглыя суткі.

— Вы гаворыце так, быццам і начуеце ў сваёй кладоўцы! — Аскер рассмяяўся.

— Калі і не начую, дык ужо ў кожным выпадку знаходжуся непадалёк. Я ж жыву на заводзе.

— Жывеце на заводзе? Як гэта разумець?

— Проста. У мінулым годзе мой дом разбамбілі...

— Яшчэ па адной. — Аскер зрабіў знак афіцыянту. Калі той адыйшоў, разведчык сказаў: — Уяўляю, чаго толькі няма ў вашай кладоўцы!

Крэбс хітра падміргнуў.

— Ёсць усё, што трэба.

— Не хваліцеся. Іду ў заклад, што не ўсё.

— А ну! Гаварыце. На піва.

Аскер падумаў і сказаў: — Акумулятараў для майго «Бюіка» напэўна няма.

—Цэлых тры! Ганіце піва!

— Але я не хачу на гэтым кончыць. Хто прайграў, той мае права на рэванш.

— Ваша праўда.

— Упэўнены, што ў вашай кладоўцы няма зварачных апаратаў.

Крэбс здзівіўся.

142

— Здарава, — сказаў ён. — Адгадалі, сябра. Зварачных апаратаў не маю.

— Адыграўся! — усклікнуў Аскер. — Але як жа вы без іх абыходзіцеся?

— Былі апараты. Два камплекты.

— Што ж з імі стала?

Крэбс пацісnуў плячыма, пацягнуўся за півам.

— У мяне іх забралі, Губэ. Нейкія ваенныя. З'явіліся ноччу, з запіскай галоўнага інжынера — паперка і цяпер у мяне. Ну я і выдаў ім апараты. Іх узялі і не вярнулі.

...Яны развіталіся позна вечарам. Па дарозе Аскер думаў над тым, што яму ўдалося даведацца. І так, план удаўся. Ён пазнаёміўся з кладаўшчыком, упэўніўся, што той сапраўды выдаваў зварачныя апараты ноччу нейкім ваенным. Усё супадала з тым, што паведаміў перабежчык Хоман. Вывад з гэтага быў адзін: зваршчык Вісбах не хлусіў, расказваючы Хоману аб тайніку паблізу Остбурга. А калі так, Вісбаху можна даверыцца! Зваршчык Вісбах! Разумныя, уважлівыя вочы, прыгожы твар, вялікі чысты лоб. Цяпер Аскер павінен пайсці да гэтага чалавека, каб даведацца, нарэшце, праўду аб тайніку з архівамі.

Працяг за тыдзень

143

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

САЛДАТЫ - ДОНАРЫ

Нядаўна 14 салдат Падляшскай часці КБВ былі адзначаны сярэбранымі і бронзавымі значкамі «Ганаровага донара». Апрача значкоў атрымалі яны прыемныя падарункі, а часць — за папулярызаванне ганаровага донарства — атрымала ганаровы дыплом і два тэлевізары.

фота: Ю. Рыбінскі

(Працяг са стар. 1)

ПРА СМАЧНЫ КАВАЛАК

1962 года. Дрэнна, што чытачы адыходзяць (увесь час мова аб чытачах беларускіх кніжак). Але ўвага: менш чытачоў прачытала больш кніжак. І гэта вельмі добра. Гэта значыць, што беларуская кніжка здабывае не колькаснага, а якаснага чытача. Чытача вернага і адданага, сталага. Чытача, які не чытае з прыпадку, ад свята, а чытае пастаянна. Не прачытвае адной кніжкі, а рассмакаваўшыся, чытае больш. Пры змяншанай колькасці чытачоў большая колькасць прачытаных кніг значыць, што беларускае чытальніцтва расце ўверх і сам чытач расце ўверх. Не значыць, што не трэба, каб раслі і ўшыр. Як найбольш! Хочам, каб кожны чытаў. І калі зможам даць бібліятэкам новыя добрыя кніжкі, адпаўшыя вернуцца і някедаўшыя прыдуць. Добрая кніжка — гэта вялікі магніт, смачны кавалак. З'ясі адзін, хочацца яшчэ і яшчэ.

І факт V

З падборкай кнігазбору таксама кепска. Няма з чаго выбіраць. Убогі выбар сучаснай беларускай літаратуры. Вельмі многа паўтарэнняў: Колас, Купала, Бядуля.

Дзіцячая беларуская літаратура — гэта скарб у нас надзвычай дэфіцытовы, а чытачоў, з нецярплівасцю выглядаючых такой літаратуры, маем многа.

Справа ў тым, што няма ніякага сэнсу папаўняць нашы бібліятэкі паўтарэннямі беларускіх класікаў паэзіі і прозы. Яны ўжо ёсць у дастатковай колькасці і адначасна трэба, асабліва паэзія, не з'яўляецца цэнтрам увагі чытачоў.

Няма сэнсу браць усяго, што трапляе да нас, а чаго не купіў хто іншы раней.

Выйграе, мабыць, беларуская кніжка на тым, што яе купляць цяпер для бібліятэк будзе «Дом кнігі», а не Клуб міжнароднай кнігі, як было дагэтуль. «Дом кнігі» несумненна лепш арыентуецца ў распаўсюджванні кнігі на вёсцы, гэта яго задача, і я спадзяюся, што справіцца лепш. У кожным выпадку, падсумоўваючы, да пакупкі беларускай кніжкі трэба адносіцца больш прыдзірліва, больш селекцыйна. Гэта ўмова росту ліку чытачоў беларускай кніжкі. Без добрай, новай, цікавай кніжкі цяжка марыць аб развіцці беларускай асветы і папулярнасці беларускай кніжкі.

*

Не хачу закончыць разважанняў сумным акцэнтам. Трэба быць аптымістам і дзейнічаць. Агонь можна выкрасаць нават з камення. Маёвыя дні асветы, кнігі і друку — найлепшая для гэтага аказія.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

НЕВЫЧЭРПНАЯ КРЫНІЦА БАГАЦЦЯ (2)

Працы, звязаныя з доглядам водна - меліярацыйных аб'ектаў, праводзяцца два-тры разы ў год. Заключаюцца гэтыя працы ў ачышчэнні ад мулу, які перашкаджае свабоднаму стоку вады.

Мул нельга пакідаць на беразе, бо дождж змывае яго назад у равы. Беластоцкія сяляне часта скідаюць мул непадалёку ад равоў. Гэта таксама дрэнна, бо утвараюцца ўзгоркі, якія перашкаджаюць сцякаць вадзе ў равы.

Увесь мул, які мае ў сабе шмат карысных рэчываў, трэба вывезці і скампаставаць разам з раслінамі з абкошаных равоў. Атрымаецца вельмі каштоўны кампост для ўгнойвання лугоў і пашы.

Неабходна дбаць і аб меліярацыйных пабудовах. Драўляныя часткі трэба насычаць спецыяльнымі сродкамі, якія затрымліваюць працэс гніення, а металічныя часткі пакрываем сурыкам (minia) або смалой цам. Пропусты павінны чысціцца штогод.

Сярэдні кошт догляду водна - меліярацыйных аб'ектаў на гектары складае 150—200 зл. Якраз на гэтую мэту прызначаюцца грошы, якія збіраюць члены водных суполак. Але часта складчыны бываюць вельмі малыя, не даюць магчымасці на адпаведнае утрыманне аб'ектаў. Так выглядае справа ў некаторых суполках у Бельскім, Гайнаўскім, Сямяцічкім і Сакольскім паветах, а ў Гайнаўскім павеце суполкі нават не цікавяцца справамі рамонту меліярацыйных аб'ектаў. У сувязі з гэтым за некалькі год равы заплываюць мулам, і мільёны, затрачаныя на іх выкопкі, прападаюць.

Значна лягчэй даглядаць дрэнажы. Трэба ачышчаць толькі равы, спускаючыя ваду, і штогод кантраляваць дрэнажныя трубы, каб там не збіраўся мул.

Вясною лёгка ўбачыць пашкоджанні ў дрэнажных трубах. У тых месцах, дзе працякае вада, зямля вельмі павольна сохне. У гэтых месцах раскопваем і напраўляем.

Калі дрэнажныя трубы лёгка замуленыя, іх можна ачысціць пры дапамозе дроту (таўшчыня 5—8 мм, даўжыня — 15 м). Дрот прапіхваем паміж адкрыўкамі, якія робім на адлегласці 15 м. Кошт догляду дрэнажоў складае каля 40—50 зл. на гектар.

Меліярацыя шляхам дрэнавання — гэта яшчэ навіна ў паўднёвых паветах нашага ваяводства. Справы догляду дрэнажоў стануць праблемай яшчэ праз некалькі год. Сёння галоўная справа — догляд меліярацыйных равоў у даліне Нарвы і Нараўкі. На іх затрачаны мільёны злотых, і мільёны гэтыя павінны прыносіць даход, а не быць выкінуты ў... балота.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

(Працяг са стар. 1)

МАЕ ЗАЎВАГІ

будзе скласці на грамадскага аграновa, які штодзень знаходзіцца ў вёсцы. Прынцып, скажам, комплекснай арганізацыі сельскагаспадарчай асветы прычыніцца да таго, што паконччым з практыкай празмернага раздування сеткі курсаў і агранічымся толькі да актуальных патрэб года. Інакш кажучы, замест 100 пунктаў створым усяго 40—50. Тады зможам выбраць лепшых выкладчыкаў, што мае немалаважную ролю.

Гаворачы пра выкладчыкаў, хачу адзначыць, што, па-мойму, большасць з іх допускаецца істотнай памылкі, калі надта падрабязна знаёміць гаспадароў з сельскагаспадарчымі дасягненнямі дзяржаў, радзей ваяводстваў, але амаль ніколі не навязвае ў сваіх гутарках да канкрэтнай тэрыторыі. Фактычна выкарыстоўваюць яны матэрыялы, якія апубліканы ў энцыклапедыях, статыстычных гадавіках, падручніках і часопісах. Ведаючы ўзровень нашага гаспадара — павінна быць наадварот. Хіба лепш зразумее ён, дапусцім, простую характарыстыку правільнага ўгнаення зямель свайго суседа, чымсьці «экзатычныя» прыклады з далёкіх краін. Методыка сельскагаспадарчай асветы павінна грунтавацца на канкрэтных прыкладах узятых з асяроддзя. Гэта больш зацікавіць людзей да сельскагаспадарчых курсаў.

І яшчэ адна прапанова. Нашая сельскагаспадарчая служба магла б з вялікай карысцю ладзіць штосьці накшталт «зялёных нядзель». Гэта значыць, што група спецыялістаў праводзіць агляд палеткаў вызначанай вёскі і гаворыць (публічна) гаспадарам аб заўважаных недахопах у даглядзе поля. Пасля такой ацэнкі некалькіх палеткаў трэба спрабаваць заахвоціць гаспадароў, каб пачалі дыскутаваць і над другімі палеткамі. Спецыяліст служыў бы тут разумнай парадай і з'яўляўся б адначасова арбітрам у гарачых дыскусіях.

Мала ў нас цэняць людзі патрэбу вучыцца добрай, разумнай гаспадаркі. Напрыклад, у Орлі. Існуе тут школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, забяспечана яе навучальнымі дапаможнікамі, выдаткавана нямала грошай і вучыцца ў ёй усяго... дзесяць асоб. Столькі знайшлося ахвотных з усяго мястэчка!

інж. мгр УЛ. МІХАЛЮК

В. БАРШЧЭЎСКІ

ЖЫВУЦЬ

Пажаніліся яшчэ перад вайною. Так бацькі хацелі. Тафіля — адзіная дачка багатых бацькоў. І хоць у Плянтах не было аматара жаніцца на псіхічна хворай; але ці свет канчаецца на Плянтах? Зарадны бацька знайшоў сабе зяця ў Кабылянцы. Юльян Дамброўскі не адмаўляўся, бо і сам быў псіхічна хворым. Зрэшты, і бацькі намаўлялі да гэтай жаніцьбы. Недаразвітыя людзі ў такіх выпадках слухаюцца розуму бацькоў.

Так і пачалі жыць Юльян з Тафіляй. Законнага шлюбу ў іх не было. Хто ж гэта дасць шлюб псіхічна хворым? А яны і не адчувалі такой патрэбы. Адным словам усе былі задаволены. Бацькі, што пазбыліся недаразвітых, (ніхто, маўляў, не будзе пальцам тыцкаць, што маеш дурную дачку ці сына), а дзеці таксама, што пазбыліся апекі. Псіхічна хворым да шчасця многа не трэба. Абы толькі іх ніхто не чапаў.

Пачалі жыць у Міхалове. Склецілі там ім нейкую хацінку. У торговыя дні хадзілі на рынак. Людзі не цкавалі. І хоць падтрунівалі над маладажонамі, але ў торбы совалі. Хто прыгаршчы круп, хто яйкі, а хто кавалак хлеба ці саланіны. З гэтага і жылі. З прошанага ўтрымоўвалі і сына, які ў 1943 годзе паявіўся на свет.

Колік пачаткова быў нармальным дзіцём, але, мабыць, пастаяннае прабыванне з хворымі бацькамі налажыла адпячатак і на яго арганізм. У той час не было каму адняць дзіцяці ў псіхічна хворых. Дзяды таксама не цікавіліся лёсам унука. А ён, падрастаючы, ставаўся ўсё больш патрэбным і карысным для бацькоў. Псіхічна хворае дзіця ўзбуджае больш літасць людзей чым старэйшы. У Коліка ву торбу найбольш пападалася прошанага.

Калі памёр Тафілін бацька ў Плянтах, нехта надмовіў іх, каб пасяліліся на бацькаўшчыне. З Міхалова ў Плянты недалёка. Прышлі з двума сынамі. Юльян ужо стары чалавек і не здольны мець больш дзяцей. Але ад чаго ж гарэлка?! Нехта па п'янцы падышоў да Тафілі (чалавек п'яны з псіхічна хворым заўсёды згаворыцца) і яна нарадзіла другога сына. Унукі падрасталі, а бабуля, Тафіліна маці, усё больш старэла. Калі сталася надужай, пачалі здзекавацца над ёю. Выцягнуць старую за валасы на вуліцу, ды ездзяць па ёй верхам, як на кані. Плянтаўцам тады лахва. Назбіраецца цэлы натоўп ды аж за жываты бяруцца ад смеху. У вёсцы культурных разрывак няма. А тут жа такі дарэмны тэатр!

Старою ўрэшце зацікавіліся. Забралі ў дом старцаў. На гаспадарцы засталіся адны хворыя. Хадзілі па вёсках, жабравалі. Плянтаўцы ў іх жыццё не ўмешваліся. От, той-сёй часам пабедаваў над маладым хлопчыкам няшчаснай сям'і. Янка быў надзвычай развіты. 13-гадовы хлапчук мог у момант наладзіць веласіпед, швейную машыну ці нешта іншае. Ён увесь дзень і майстраваў бы нешта. Наваt аб ежы забываў тады. Але ў школу не хадзіў. У вёсцы не было каму паклапаціцца аб гэтым. А бацькі і старэйшы брат мелі свой уплыў на хлапчука. Янка слухаўся, бо старэйшыя, калі што, дык білі.

Вёска ўскалыхнулася толькі тады, калі аднойчы на вуліцы загаласіла школьніца. Яна вярталася са школы. У лесе перапынілі яе Мікалай з Янкам. Хацелі згвалціць. На шчасце надышла нейкая жанчына і абараніла дзяўчынку. У грамадскую раду пасыпаліся скаргі.

— Забярыце іх ад нас. Яны ж невядома што могуць зрабіць у вёсцы, — прасілі.

Аддзел грамадскай апекі прэзідыум ПРН быў бязрадны.

— У Харошчы няма вольных месц, куды ж іх дзенем? — адказвалі.

А 20-цігадовы Мікалай усё больш буяніў. Забралі нарэшце. Юльяна са старэйшым сынам памясцілі ў Харошчы, а 13-гадовамy Янку знайшлося месца ў дзіцячым доме ў Беластоку. Хто ведае, мо' са згодлівага некалі хлапчука будзе яшчэ чалавек. Калі б яго ўпору адізалявалі ад хворых, надзея была б большая. Можна было б хутчэй уратаваць чалавека. Бяда ў тым, што асяроддзе неяк абыякава, зусім не па-чалавечы, адносіцца да чужога няшчасця.

Тафіля засталася. Для псіхічна хворых жанчын

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

У час канікул

Да канца навучальнага года і да пачатку канікул яшчэ шмат часу. Але ўжо нашыя ўлады і маладзёжныя арганізацыі многа зрабілі, каб школьнікі добра і культурна адпачывалі ў ліпені і жніўні.

— У Годзе Беластоцкай Зямлі, — гаворыць камендант павятовага гуфца гарцэраў Ян Пясчынскі, — мы імкнемся, каб усе 157 гарцэрскіх і зуховых дружын Бельшчыны, якія налічваюць больш 4 тысяч асоб, правялі канікулы яшчэ лепш, яшчэ цікавей, чым у мінулым годзе. Плануецца, каб з кожнай школы ў павеце па некалькі найлепшых вучняў выехала ў гарцэрскія лагеры над прыгожым возерам у Элку. Запланавана таксама, каб гарцэры з паасобных дружын выехалі аўтобусамі на трохдзённую экскурсію па найпрыгажэйшых шляхах Беласточчыны.

— А што прадугледжваецца для тых школьнікаў на вёсцы, якія не выедуць ні ў гарцэрскія лагеры, ні на трохдзённую экскурсію? — звярнуўся я да Яна Пясчынскага.

— Для ўсіх вучняў на вёсках, — гаворыць ён, — будзе арганізавана т. зв. нялагерная акцыя. У чэрвені будзе падрыхтавана больш трохсот чалавек (г. зн. па адной або некалькі асоб з кожнай школы), заданнем якіх будзе арганізаваць цікавы і культурны адпачынак для ўсіх школьнікаў: экскурсіі, забавы, мастацкія выступленні, спартыўныя гульні і г.д. Напрыклад, гарцэрскія дружыны з Зубава, Плёсак, Дзянісак, Пасынак і іншыя будуць збіраць матэрыялы для хронікі аб дзейнасці ў іх аколіцы ЗМВ у сувязі з дваццатай гадавінай утварэння гэтай арганізацыі.

У мінулым годзе каманда Бельскага гарцэрскага гуфца правяла нялагерную акцыю найлепш у Беластоцкім ваяводстве і атрымала за гэта пераходны сцяг. Калі ідуць намаганні, каб у гэтым годзе арганізаваць яшчэ лепш адпачынак усіх вучняў і гэтым самым утрымаць у сябе першае месца і пераходны сцяг, значыць, школьнікі Бельшчыны будуць задаволены працай арганізатараў і цікава правядуць летнія канікулы.

мх

Пра ўслугі на Гайнаўшчыне

Гайнаўскі павет лічыцца тыповым сельскагаспадарчым раёнам. У час мінулай выбарчай кампаніі ў Сейм і Рады нарадовыя жыхары вёсак і мястэчкаў часта звярталіся да кандыдатаў з запытаннямі, заўвагамі і прапановамі адносна пашырэння сеткі рамесных услуг. Таму Прэзідыум Павятовай рады ў Гайнаўцы было асабліва зацікаўлена гэтымі справамі.

Трэба сказаць, што калі ў 1955 годзе налічвалася ўсяго 35 рамесных майстэрняў, дык у 1960 годзе лік іх узрос да 72, а ў канцы 1965 года будзе іх аж 110. Гэткія тэмпы развіцця сеткі рамесных услуг могуць толькі радаваць. Аднак радасць са смуткам ходзяць разам.

Прыватнае рамяство развіваецца надта павольна. Адчуваецца недахоп адпаведных памяшканняў, фінансавай дапамогі, спецыялістаў, сыравіны.

Асабліва балючым з'яўляецца недахоп памяшканняў, што сведчыць аб слабым зацікаўленні рад нарадовых справамі развіцця рамяства. На жаль, усё яшчэ на першым месцы ставяцца патрэбы гандлю. А пастанова Рады Міністраў № 194 абавязала рады нарадовыя, каб выдзяліць памяшканні для рамесных услуг у кожным шматпавярховым доме. Такія дамы ёсць у нашых мястэчках — Белавежы, Нарве, Кляшчэлях, Чаромусе, Нараўцы і ў самой Гайнаўцы. Некаторыя фабрыкі і заводы будуюць сваім працаўнікам жыллёвыя дамы, ды заўсёды памятаюць аб тым, каб на першым паверсе знайшлося месца для рамеснай майстэрні (шаўца, краўца, слёсара).

Цяжкасці з кватэрамі ў Гайнаўцы прычыніліся да таго, што шмат памяшканняў, прызначаных для майстэрняў, занята пад кватэры. Гэта не магло не адбіцца на развіцці рамяства ў горадзе. Таму часта пры малой, забітай вулічцы знаходзіцца адначасова па некалькі краўцоўняў, а пры другім завулку — шэраг цырульняў.

Няма спецыялістаў — гэта факт. У першую чаргу патрэбны спецыялісты па рамонту хатняга абсталявання, радыёпрыёмнікаў, машын і сельскагаспадарчых машын.

Рамяству хочам дапамагчы. Будуем адміністрацыйныя будынкі, каб перанесці туды ўстановы і такім чынам даць памяшканні для рамесных майстэрняў. Да 1965 г. будзе пабудавана 15 шматпавярховых жылых дамоў, у якіх, як правіла, будуць размешчаны рамесныя майстэрні. Аднак непакоіць тое, што моладзь, наогул, неахвотна паступае вучыцца ў рамесныя школы, і гэта з'явіцца сур'ёзнай перашкодай у пашырэнні сеткі рамесных услуг, як у самой Гайнаўцы, так і на тэрыторыі павета.

ЯЗЭП КАЗАК
Гайнаўка

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Браты

Жылі-былі два браты, бедны і багаты. Мелі яны ўжо свае гаспадаркі і сем'і. У багатага ўвесь дзень былі госці, не толькі ў святы, але і ў буднія дні піравалі. У багатага быў на стале пірог і мяса, было віно.

Думае і думае што зрабіць бедны брат, бо ў яго і хлеба ад нядзелі не стала. Не мог нават за што і рук зачапіць. Рашыўся павесіцца, не было іншага выхаду. Пайшоў да багатага брата пазычыць дзесяць капеек на вяроўку. Што ж, брат даў дзесяць капеек, нават не пярэчыў, як бы яго гэта не датычыла.

Купіў брат вяроўку, і яшчэ шэсць капеек асталося. Думае: куплю яшчэ булку.

Вешацца пайшоў у лес. Хацеў павесіцца на першай ёлцы. Закінуў вяроўку на вяршок, а ёлка і сагнулася. Стаў бедны брат зноў на зямлі. Аж сюды прыбег чалавек, якога непадалёк была тут гаспадарка.

— Што ты, вешацца тут надумаў! Вон! Каб мае вочы цябе не бачылі! Хочаш, каб мае дзеці нават хадзіць тут баяліся! — сказаў ён.

Бедны пайшоў у поле. Там, на мяжы, што дзяліла палеткі, расла груша. «Тут і павешуся», — падумаў ён.

Вяршок грушы быў ужо сухі. А груша была вельмі тоўстая, ужо старая. Перад тым, каб павесіцца, мужык успомніў пра булку і давай есці. Вымаючы булку, выпусціў вяроўку. Трэба было злазіць з грушы. Калі бедны брат быў ужо на адной тоўстай галіне, нага яго трапіла ў дупло. Там штосьці зазвінела. Ён і палез туды. Там было многа-многа залатых манет. Вярнуўся дадому, нават вяроўку забыўся на галіне.

У хаце адразу з'явіўся хлеб, пірог, каўбаса. Да беднага пачалі зыходзіцца госці. Тут старэйшы брат успомніў пра грошы, якія схаваў у дупле. Ён туды — але грошай не знайшоў. Узяў ды і павесіўся з гора на той жа грушы.

Бедны брат стаў жыць шчасліва і багата. А багаты брат загінуў. Праўду гаворыць народная прымаўка: «Не капай пад кагось яму, бо сам у яе ўвалішся».

Такая і мараль гэтай казкі.

Ад **Якуба Сухадолы** (90 год) з Новага Ляўкова запісаў **Янка Цялушэцкі.**

На палі спулдзельні прадукцыйнай у Вульцы Нурэцкай (Сямяціцкі павет) ізноў выйшаў трактар. Сваім грукатам абвяшчае вясну — пачатак бесперапынных цяжкіх прац на гаспадарцы.

Фота: **В. Рудчык**

Слойка не сароміцца

У калоніі Слойка, што знаходзіцца пры шашы з Крынак да Саколкі, па некалькі разоў у дзень спыняецца пасажырскі аўтобус. Тут знаходзіцца прыпынак ПКС. Але бяда таму, хто вымушаны чакаць аўтобуса ў Слойцы.

Справа ў тым, што на прымацаванай да стоўбіка бляшанай таблічцы з раскладам язды, немагчыма нічагуткі прачытаць. Яна разбіта каменем, пагнутая ды ледзь трымаецца на адным цвіку, быццам вятрак. Вось такім спосабам хтосьці выпрабаваў «цэльнасць» сваёй рукі.

І хадзі, чалавеча, па хатах, і пытай — якія, куды, і ў колькі гадзін ездзяць аўтобусы? А ў Слойцы гэтых хат усяго тры-чатыры. Што рабіць, калі гаспадары пойдуць працаваць у поле, а малыя дзеці тлумачаць: — «Адзін самаход ідзе зранку, другі — як сонца стане за гарою, а пасля то ўжо ходзіць іх многа аж да цямна» (?)

(ся)

„Въ лето 6759" (1251 год)

(Працяг са стар. 3)

сточчыне. Час яго заснавання дакладна не ўстаноўлены. Ад 1060 года вядомы як горад, які ўваходзіў у склад Кіеўскай Русі.

[7]. Злінцы, праўдападобна, адно з ятвяжскіх плямён, якое вяло незалежную ад ятвяг палітыку.

[8]. Полаўцы-стэпавыя плямёны, якія насялялі прасторы над сярэднім і ніжнім цячэннем ракі Дон. Тут — палавецкі атрад, які быў на службе ў Данілы і Васілька.

[9]. Магчыма, раку Элк.

[10]. Праўдападобна, раку Лэнк.

[11]. Прусы — балтыйскія плямёны, сваяцкія ятвягам і літоўцам, якія насялялі землі паміж вусцямі Віслы і Нёмана. Прусы загінулі ад крыжаносцаў. Борты — адно з балтыйскіх плямён, сваяцкае прусам, ятвягам і літоўцам.

[12]. «Полное собрание русских летописей»», т. II. ч.3 «Ипатиевская летопись» Спб, 1843, стар. 185—187.

мгр МІКОЛА ГАЙДУК

Тэрміновую дастаўку газет гарантуе падпіска.
Ці ты з'яўляешся падпісчыкам „НІВЫ"?

Між намі

(якіх ужо нельга лячыць) на тэрыторыі Беласточчыны няма ніводнага замкнутага месца.

Жыхары Плянтаў цяпер штодня вызначаюць да Тафілі ахрану. Затое, што забралі мужа і сыноў, яна пагражае спаліць вёску або павесіцца. Такой не вер. Яна ўсё можа.

* * *

— З псіхічна хворымі, так сказаць, безнадзейнымі, якіх ужо нельга вылечыць, — гаворыць кіраўнік грамадскай апекі прэзідыума ПРН у Беластоку Іван Кашмалюк, — маем надзвычай многа клопатаў. Толькі ў гэтым годзе ў Харошчу накіравана 15 асоб з Беластоцкага павета. З жанчынамі яшчэ горш. Чакаем, пакуль звольніцца нейкае месца ў Вроцлаўскім або ў іншым ваяводстве. Тады высылаем. А пакуль яны зусім без апекі. Жывуць паміж людзей, у многіх выпадках прычыняючы шмат няшчасцяў.

— Які ж выхад бачыце з гэтага цяжкага становішча?

— Па-мойму, добра было б арганізаваць на тэрыторыі ваяводства нейкую замкнутую ўстанову, дзе часова, да высылкі ў адпаведнае месца, можна было б змяшчаць такіх людзей. Вядома, гэта будзе звязана з пэўнымі капіталаўкладаннямі. Для гэтых жа людзей (хаця б і на кароткі час) трэба забяспечыць належную апеку, ежу і г.д. Але ж нельга іх пакінуць зусім без апекі.

У многіх выпадках не без віны і асяроддзе, у якім жывуць гэтыя няшчасныя. Вельмі ж ужо абыякава адносяцца людзі да чужога гора. І таму ў большасці выпадкаў аддзел грамадскай апекі зусім не ведае аб псіхічна хворых ці недаразвітых людзях. Напрыклад, сям'я Дамброўскіх. Яна зусім не была зарэгістравана ў спісах жыхароў грамады Юшкаў Груд. Фармальна выходзіць, што гэтыя людзі зусім не існавалі. А яны ж шмат гадоў жылі на тэрыторыі грамады.

У вёсцы Ціванюкі (грамада Юшкаў Груд) дзесяткі гадоў жылі псіхічна хворыя брат з сястрой — Лук'янюкі. На гэтых людзей страшна было глядзець. У Лук'янюка адпушчана барада па калені, у якой кішэлі вошы. Хворыя, бывала, зімою неаднойчы тыдзень часу не мелі кавалка хлеба. Назбіраюць на панадворках хворасту, напаляць хлебную печ і ляжаць у ёй цэлымі днямі. Толькі галовы павысаджваюць, каб дыхаць можна было. Побач з імі жылі людзі, аднавяскоўцы. Нікога гэта не хвалявала.

Толькі ў 1961 годзе аддзел грамадскай апекі даведаўся аб Лук'янюках.

Людзі! — хочацца тут сказаць. — Будзьце больш чалавечымі.

В. БАРШЧЭЎСКІ

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

ПАЧАТАК КАНЦА ОАС?

У маі мінулага года Мюнхен, сталіца Баварыі, стаўся галоўнай сядзібаю шэфаў французскай Тайнай арміі (ОАС). Тут знаходзіліся палкоўнік Аргу, былы прэм'ер Бідо і былы міністр ва ўрадзе дэ Голя Сюстэль. Час ад часу адбывалі яны кароткія паездкі ў Жэневу, Рым, Брусель, Лондан. Гэтыя ОАС-аўскія злачынцы, мабыць, камусьці былі патрэбны. Кажуць, што нават дэ Голь значна ўмацаваў сваё палітычнае становішча дзякуючы ОАС. Бо як жа вытлумачыць факт, што кіраўнікі ОАС свабодна ездзілі па ўсёй Заходняй Еўропе, а палкоўнік Аргу нават выступаў з прамовамі ў... афіцэрскіх клубах французскіх вайсковых часцей, якія стацыянуюць у Заходняй Германіі.

Але не ўсё кату масленіца. Яшчэ ўвосень выбухалі пластыковыя бомбы ў Парыжы і іншых гарадах Францыі. Аднак ужо ў той час французскія разведчыкі з «Корп Спецыяль 1800», якіх жартаўліва празываюць «барадатымі», ведалі дакладнае месца знаходжання правадыроў ОАС. Людзі «Корп Спецыяль 1800» атрымалі толькі адно заданне: распрацаваць ОАС. Падзелены яны былі на дзве групы: першая група распрацоўвала ОАС-аўскую сетку ў краіне, а другая, зашыфраваная пад назвай «Загранічнай Дакументацыі», раз'ехалася па Еўропе. Перш за ўсё «барадатыя» наведалі Мюнхен.

* * *

Было гэта ў панядзелак, 25 лютага, у некалькі мінут пасля адзінаццатай гадзіны вечара. Палкоўнік Аргу толькі што вярнуўся з Рыма і проста з вакзала прыбыў у «Ідэн - Хатэль - Вольф», дзе займаў пакой №435. Узяў у швейцара свой ключ і накіраваўся да ліфта (вінды). Не паспеў ён націснуць кнопку, як нехта схапіў яго за плячо. Нейчыя жалезныя рукі мамантальна паваклі да дзвярэй. Нізкі і шчуплы, ростам у 160 см палкоўнік Аргу не меў сілы супраціўіцца. Два маладыя незнаёмыя ў модных тырольскіх капялюшах аж надта добра зналі сваю работу. Хутка і паціху ўпіхнулі палкоўніка ў аўтамашыну.

Глыбокай ноччу дзве чорныя лімузіны стралою праімчалі праз пагранічны мост на рацэ Рэйн паміж Страсбургам і Кёлем. Ехалі трэцяй паласою аўтастрады, прызначанай выключна для машын афіцыйных улад заходнееўрапейскіх краін і таму вольнай ад кантролю нямецкіх і французскіх пагранічнікаў. Абедзве лімузіны мелі распазнавальныя знакі французскай арміі.

На другі дзень апоўдні, у аўторак, 26 лютага, нейкі індывід званіў з тэлефоннага аўтамата ў кавярні «Эсмеральда». Як пасля аказалася, паведаміў ён галоўную кватэру парыскай крымінальнай паліцыі, што за саборам Нотр-Дам стаіць сіні грузавік, у якім знаходзіцца... звязаны палкоўнік Аргу. Паліцыі ніколі не ўдалося ўдакладніць, хто быў яе таямнічым інфарматарам?

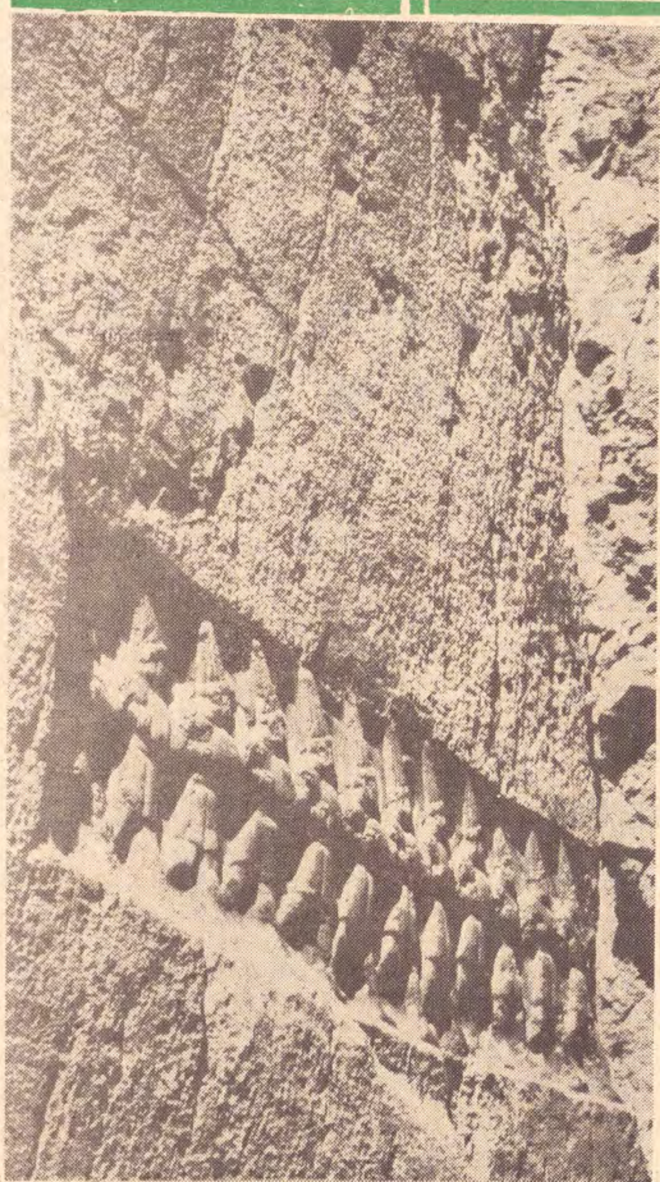
Некаторыя рэдакцыі, у тым ліку вядомы амерыканскі часопіс «Н'юсвік», лічылі, што палкоўніка Антуана Аргу выдалі яго сябры з ОАС, якія нібы не былі задаволены ім. Такія здагадкі павяліся ад таго, што быццам бы той невядомы інфарматар у размове з паліцыяй сказаў: «Аргу праваліў усю работу». Усё ж такія здагадкі выдаюцца мала праўдападобнымі. Калі б сапраўды існаваў востры разлад паміж Аргу і яго кампаньёнамі, дык непаслушнага палкоўніка маглі б яны «уціхамірыць» вельмі проста: адным стрэлам у патыліцу.

Заўсёды добра паінфармаваны нямецкі тыднёвік «Дэр Шпігель» перакананы ў іншым — гэта «барадатыя» запалявалі на Аргу і перадалі яго ў рукі крымінальнай паліцыі. «Корпс» не можа афіцыяльна прызнацца, што схапіў чалавека ў самым цэнтры Мюнхена, у двухсот метрах ад баварскага міністэрства справядлівасці. Хаця з маральнага пункту гледжання гэткі ўчынак мог бы быць апраўданы, тым не менш у святле міжнародных законаў з'яўляецца ён яўным парушэннем суверэнітэту Федэратыўнай Рэспублікі Германіі. І таму, каб унікнуць усялякіх дыпламатычных непаразуменняў, «барадатыя» задумалі падкінуць Аргу для паліцыі і распусціць плётку, што зрабілі гэта яго ОАС-аўскія сябры...

Факт, што выкрадзены ваенны шэф ОАС палкоўнік Аргу, якога французскі вайсковы суд два гады таму назад завочна прысудзіў на пакаранне смерцю, пасеяла паніку ў злачыннай шайцы французскіх фашыстаў. З Мюнхена разбегліся яны па ўсёй Заходняй Германіі, штоноч спалі ў іншым месцы. Сюстэль ірвануўся ў Партугалію, Бідо ўцёк у Паўднёвую Амерыку.

Няўжо няслаўны канец кар'еры палкоўніка Антуана Аргу з'яўляецца зларадная ластаўкай краху крыважэрнай «Organisation de l'Armée Secréte»?

а-ся

ДЗЁННІК КАСМАНАЎТА К. 8)

ПАМЫЛІЎСЯ ЖУЛЬ ВЕРН

26 ЛЮТАГА. Такое ўжо жыццё, што здзяйсненню заўсёды папярэднічае праект або задума, а ім — мара. Узяць Месяц. Хоць больш ці менш правільнае ўяўленне аб нашай сонечнай сістэме было канчаткова ўстаноўлена толькі некалькі стагоддзяў назад, упамінанні аб наведаннях Месяца можна прасачыць да эпохі, аддаленай ад нас прыкладна на 8.000 гадоў.

У адным са стараіндыйскіх манускрыптаў гаварылася, што за тысячагоддзі да яго напісання рабіліся здзіўляючыя палёты. Старажытныя кітайскія легенды сцвярджалі, што даўно-даўно паляцела на Месяц прыгажуня Чан Э. Кожны народ у сваіх казках і міфах так ці інакш выказваў мару аб палёце на Месяц. У іх гаворыцца аб падарожжах на начное свяціла з дапамогай самых разнастайных метадаў — ад чарады абучаных лебедзяў да выкарыстання падсасваючага дзеяння магутных ураганных смерчаў. Мы раней і не думалі, што гэта гісторыя такая цікавая.

Аднак ілюзіі такіх спрошчаных палётаў цярпелі крах, калі ў выніку эксперыменту было ўстаноўлена, што шчыльнасць паветра з вышынёй меншае. Летуценнікаў і фантастаў гэта паставіла перад неабходнасцю «шукаць» сродкі руху, якія здольны дзейнічаць у пустаце.

Адказы на патрабаванні, якія здаваліся ў той час немагчымымі, з'яўляліся амаль неадкладна, хоць мінула 250 гадоў да таго, як гэта зразумелі. Цікавы расказчык і, як відаць, дасціпны чалавек, Сірана дэ Бержэрак адпраўляў сваіх падарожнікаў на Месяц з дапамогай розных сродкаў: бутэлек з расой, якая павінна была стварыць пад'ёмную сілу пры выпарэнні; батарэі парахавых ракет; кавалкаў магнітнага жалеза, выкіданне якіх уверх з жалезнай калясніцы павінна было прымусіць гэты лятальны апарат ісці за імі пад дзеяннем магнітных сіл. Але ні адна з тэтых цікавых і арыгінальных прапаноў не прыцягнула чыёй - небудзь увагі ў той час.

Ісак Ньютан, які адкрыў закон сусветнага прыцягнення, таксама, аказваецца, цікавіўся магчымасцю касмічнага палёту і нават матэматычна абгрунтаваў, якая павінна быць пачатковая скорасць снарада для выхаду са сферы зямнога прыцягнення. Паводле яго разлікаў атрымалася, што снарад не вернецца на Зямлю толькі ў тым выпадку, калі атрымае скорасць каля 11 кіламетраў у секунду.

Жуль Верн у сваім вядомым рамане «З Зямлі на Месяц» спрабаваў абысці ўсё яшчэ нявырашаную праблему рухавіка, карыстаючыся велізарнай гарматай, апушчанай глыбока ў Зямлю.

Сапраўды, калі б не зямная атмасфера, яго снарад, які меў пры вылеце са ствала скорасць каля 11 кіламетраў у секунду, мог бы паляцець з Зямлі. Аднак яго пасажырам не пазайздросціш. Яны наўрад ці змаглі б спадзявацца перанесці такі выстрал. Жуль Верн пагрэбаваў паскарэннем і празмернымі тэмпературамі разагравання свайго снарада.

Цяпер нам зусім зразумела, што выстраліць з гарматы ў космас праз такую атмасферу, як зямная, і праз такое гравітацыйнае поле, як наша, немагчыма. Іншая справа — Месяц, там сапраўды можна было б выкарыстаць такую гармату, і снарад яе, адчуваючы меншую сілу прыцягнення і не пераадольваючы тоўшчы атмасферы, мог бы даляцець да Зямлі.

Жуль Верн адправіў у Сусвет трох падарожнікаў; англічаніна, француза і амерыканца. Рускага хлопца сярод пасажыраў не было. Вядомы сваімі смелымі прагнозамі пісьменнік не мог тады нават меркаваць, што адсталая царская Расія здолее зрабіць такі каласальны рывок і заняць вядучае месца ў сусветнай навуцы і тэхніцы. А здолела ж! Ды яшчэ як!

«Авіяцыя і касманаўтыка»

АДКРЫЦЦЁ НА ЧОРНАЙ ГАРЫ

Гісторыя хетаў — гэта асобны раздзел у гісторыі старажытнага свету. Гэта гісторыя народа, які жыў чатыры тысячы год таму назад і толькі нядаўна даведаліся аб ім вучоныя ў выніку амаль стогадовых намаганняў — раскопак, пошукаў, дакладных даследванняў.

У канцы лета 1945 года група турэцкіх археолагаў, якая шукала слядоў старажытнай цывілізацыі ў Аналійскіх гарах, выкрыла ў Каратэпе, на стромкім узвышшы, вядомым пад назвай Чорнай гары, руіны старажытнага хецкага горада. Наступныя экспедыцыі знайшлі тут шмат статуй і барэльефаў. Сярод многіх надпісаў найбольш цікавымі былі так званыя білінгвы. На іх адкрыты хецкія іерогліфы — невядомае пісьменніцтва невядомага народа з невядомай моваю. На шчасце, адкрытыя іерогліфы мелі адначасова тлумачэнне на зразумелы для вучоных фінікійскі тэкст. Гэта дазволіла расшыфраваць хецкія іерогліфы, над якімі спецыялісты ламалі сабе галовы больш 70 год.

На здымках бачым фрагмент наскальнай хецкай разьбы, а таксама знаходкі на Чорнай гары. (а-ся)

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

Трыбуна чытачоў

Бібліятэка ў Нарве

Нараўская грамадская бібліятэка абслугоўвае 7 навакольных вёсак: Ванева, Даратынку, Макаўку, Анцуты, Гарэнды і г.д. У ёй налічваецца звыш 5000 кніжак. Трэба сказаць, што і ў гэтым кутку Беласточчыны кніжка становіцца ўсё больш папулярнай, а ў некаторых выпадках духоўнай неабходнасцю сялян. За некалькігадовы перыяд свайго існавання бібліятэка ў Нарве патрапіла здабыць сабе 230 пастаянных чытачоў. І найважнейшае, што лік іх тут пастаянна ўзрастае. Калі возьмем ад пачатку, то павялічыўся на 50 чалавек. Несумненна, што ў гэтым немалая заслуга бібліятэкара — Софіі Прэдко. Зося (як найчасцей яе завуць) умее заахвоціць людзей да прачытання той ці іншай кніжкі, патрапіць кожнаму параіць пачытаць нешта карыснае.

Нічога дзіўнага, што нараўская бібліятэка стала папулярнай. Вельмі любяць чытаць кніжкі вучні мясцовай школы нават малодшых класаў. Тут яны маюць добры выбар кніжак, дапасаваных да свайго ўзросту і ўзроўня ведаў. Кніжкі шмат дапамагаюць у навуцы, мо' і таму Валянцін Катовіч (VII кл) і Марыя Кур'яновіч (V кл) з'яўляюцца выдатнікамі ў вучобе.

Найстарэйшага чытача — Канстанціна Смактуновіча, якому ўжо далёка за 60 год, часта можна ўбачыць у бібліятэцы, як выбірае кніжкі.

Што прыцягвае вучняў апрача добрай цікавай кнігі ў бібліятэку? Тут варта сказаць аб высвятлянні фільмаў для дзяцей, аб цікавых дзіцячых часопісах. У нараўскай бібліятэцы карыстаюцца таксама папулярнасцю і беларускія кніжкі. Сюды прыходзяць людзі, каб пачытаць часопісы. На полках разложаны тут «Беларусь», «Ніва», «Вожык», «Маладосць», «Фізкультура і спорт», «Газета Беластоцка» і многа іншых. Ёсць тут пастаянны стэнд з навінкамі беларускай і польскай літаратур. Моладзь, перагортваючы старонкі часопісаў, трапляе на розныя літаратурныя навінкі, апавяданні і сцэнкі, якія могуць выкарыстоўваць мастацкія гурткі.

Бібліятэка ў Нарве несумненна з'яўляецца месцам, дзе моладзь і старэйшыя могуць найбольш культурна правесці вольны ад працы час.

Я. Ц.

ЛЯЎКОЎСКІ ПІСЬМАНОСЕЦ

Кастусь Каліноўскі з вёскі Ляшукі працуе пісьманосцам на пошце ў Ляўкове Старым (Гайнаўскі павет) два гады. Абход у яго вялікі, належаць такія вёскі як Ляшукі, Міхноўка, Церамкі, Кардон, Навіны. Як толькі пісьманосец прыдзе ў школу, або ў вёску (а прыходзіць ён штодня) акружае яго натоўп людзей. А найбольш яго любяць дзеці. Ён прыносіць шмат новага, цікавага.

Толік Харкевіч
Ляшукі

У 18 ГАДАВІНУ ЗАКАНЧЭННЯ ВАЙНЫ

На здымку: У часе ўрачыстасці ля помніка савецкім воінам у Мілейчыцах.

Фота: С. Крэйза

Кожны год жыхары Мілейчыц і аколіцы вельмі ўрачыста адзначаюць гадавіну заканчэння ІІ-ой сусветнай вайны і перамогі над фашызмам.

12 мая гэтага года на могільніку ў Мілейчыцах, дзе спачывае звыш 2-ух тысяч савецкіх салдат, адбыўся мітынг насельніцтва. З дакладам выступіў прадстаўнік павятовага камітэта ПАРП у Сямяцічах тав. Раман Матосяк. Прысутныя ад імя паасобных установ і прадпрыемстваў павета зláжылі вянкі пад помнікам савецкім воінам. Пасля мітынгу ў мясцовай святліцы выступаў калектыў мастацкай самадзейнасці з Пілікаў.

Podręczniki w języku rosyjskim:
gramatyka, matematyka, słowniki,
tablice geometryczne dla szkół.

Gramatyka białoruska dla IV klasy
i inne książki

wysyła za zaliczeniem pocztowym
Księgarnia „Domu Książki"
w Białymstoku, ul. Kilińskiego 10c

k 750-0

АБМЯРКОЎВАЕМ „ЛЯВОНІХУ"

Эстрада «Лявоніха» дзейнічае ўжо 3 гады. Каб даць магчымасць нашай грамадскасці выказацца шырэй аб працы гэтага калектыва, ГП БГКТ аб'яўляе анкету «Абмяркоўваем «Лявоніху». Сярод удзельнікаў карэспандэнцыйнай абмяркоўкі будзе разлясавана 20 кніжных узнагарод.

Свае выказванні дасылайце на адрас:
ZG BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11,

Анкетныя адказы можна дапоўніць сваімі заўвагамі.

Тэрмін дасылання адказаў канчаецца 15 чэрвеня г.г.

АНКЕТА

1. Калі Вы былі на канцэрце «Лявоніхі»?

....

2. Як ацэньваеце праграму «Лявоніхі»? (вельмі добрая, добрая, пасрэдная, дрэнная, вельмі дрэнная). Адпаведнае падкрэсліць.

....

3. Што Вам найбольш спадабалася? (канферанс, песні, частушкі, музыка, танцы, гумар, сатыра). Адпаведнае падкрэсліць.

....

4. Што Вы думаеце аб арганізацыі канцэртаў?

а) ці канцэрт адбыўся ў вызначаныя гадзіны? (так — не).

....

б) ці быў парадак пры продажу білетаў? (так — не).

....

в) калі Вы даведаліся аб прыездзе «Лявоніхі»? (Некалькі дзён перад канцэртам? У апошні дзень? У час прыезду эстрады?).

....

г) ці быў належны парадак у час выступлення артыстаў? (так — не). Адпаведнае падкрэсліць.

....

5. Колькі Вам год, Ваша прафесія і дакладны адрас.

....

....

....

....

КІНО

Праграма на 27.V. — 2.VI.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Skrawek błękitnego nieba" (jugosł.), 28—30. V „Ogniomistrz Kaleń" (polski), 31. V. — 2. VI.

Кляшчэлі
„Dwie strony medalu" (angl.), 28—30. V. „Spóźnieni przechodnie" (polski), 31. V. — 2. VI.

Навасады
„Rodzina Milcarków" (polski), 1—2. VI.

Нараўка
„Futrzany gang" (angl.). 29. V. — 2. VI.

Чаромха
„Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 28—30. V. „Bariera ognia" (radz.), 31. V. — 2. VI.

Чыжы
„Alibi nie wystarcza" (czeski), 29. V. — 2. VI.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Bitwa o Kozi dwór" (polski), 29 V — 2. VI.

Бранск
„Hotel du Nord" (franc.), 23—29. V. „Orkiestra wojskowa" (węgierski), 30—31. V. „Trudne lata" (włoski), 1—2. VI.

[illegible]
„Z soboty na niedzielę" (angielski), 1—2. VI.

Орля
„Dwaj panowie N" (polski) 29. V. — 2. VI.

[illegible]
„Żebro Adama" (USA), 29. V. — 2. VI.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Dwie strony medalu" (angl.), 26. V. — 30. V. „Głos z tamtego świata" (polski), 31. V. — 2. VI.

Міхалова
„Mord w Berlinie" (NRD), 28—29. V. „Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 30—31. V. „Spotkanie w „Bajce" (polski), 1—2. VI.

Супрасль
„Królewskie dzieci" (NRD) 28—30. V. „Dramat w Kosmosie" (radz.), 31. V. — 2. VI.

Чорна Беластоцкая
„Rok przestępny" (radz.), 28—30. V. „Kolorowe pończochy" (polski), 31. V. — 2. VI.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Z iskry rozgorzeje płomień" (radz.), 28—30. V. „Ogniomistrz Kaleń" (polski), 31. V. — 2. VI.

Мілейчыцы
„W obcym kraju" (jugosł.), 28—29 V. „Globke — biurokrata śmierci" (NRD), 30—31. V. „Bariera ognia" (radz.), 1—2. VI.

Нурац
„Mały marzyciel" (radz.). 28—30. V. „Głos z tamtego świata" (polski), 31. V. — 2. VI.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Człowiek, który stchórzył" (czeski), 28—30. V. „Czas rozłąki" (radz.), 31. V. — 2. VI.

Сухаволя
„Mandacik proszę" (włoski) 28—30. V. „O dwóch takich co ukradli księżyc" (polski), 31. V. — 2. VI.

Шудзялава
„Noc poślubna" (polski). 29. V — 2. VI.

Янаў
„Jons i Erdme" (NRF), 28—30 V. „Mężczyźni na wyspie" (polski), 31. V. — 2. VI.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Sprawcy nieznani" (włoski), 1—2. VI.

Новы Двор
„Historia żółtej ciżemki" (polski). 1—2. VI.

У м. Нараў у днях 27.V. 2.VI.1963 г. фільмы высвятляцца не будуць.

ДАРАГОЕ СЭРЦАЙКА

Жыву ў вёсцы М. Тут скончыла сямігодку. Зараз маю 20 год. Памагаю бацькам на гаспадарцы. Брат мой ажаніўся і жыве ў Варшаве. Ох, як хацела б паехаць туды. Але бацька не пускае, бо я адна з ім дома.

— Прыму зяця, — кажа, — і будзем гаспадарыць.

А я, дарагое Сэрцайка, не хачу быць на гаспадарцы. Сябрую ўжо 2 гады з Валодзем. Ён чалавек адукаваны і жыве ў горадзе. Валодзя ў вольны час мяне наведваў і мы пакахаліся. Але, калі ён даведаўся, што бацька шукае зяця на гаспадарку, з таго часу пачаў шукаць сяброўства з другімі. Я, гледзячы на тое, пасябравала з хлопцам з суседняй вёскі. Ён мяне пакахаў усім сэрцам, а я не магу і ўсё думаю пра Валодзю. Бацька мяне змушае выйсці замуж за хлопца з суседняй вёскі, баючыся, каб не засталася старой паннай. Жыццё стала нязносным. Хачу ўцячы да брата ў Варшаву, але баюся зусім расстацца з Валодзем. Я ж яго так кахаю, што скочыла б з ім у агонь. Не ведаю толькі, ці Валодзя захоча вярнуцца да мяне. Парай мне, Сэрцайка, што рабіць. Ці ехаць да брата, ці выйсці замуж за таго, каго, мабыць, праз усё жыццё не пакахаю.

Маня з вёскі М.
Бельскі павет.

Маня, мне здаецца, што ты паступаеш лёгкадумна. Бо ці ж гэта развязка — паехаць да брата ў Варшаву? Па-першае, у Варшаве не так ужо лёгка прыпісацца на пастаяннае жыхарства і знайсці працу. Ты ж толькі закончыла 7 класаў пачатковай школы. Па-другое, ці лёгка табе пакінуць аднаго старога бацьку на гаспадарцы? Сумняваюся таксама, ці Валодзя кахае цябе так моцна, як ты яго. Бо калі б ён сапраўды кахаў, дык не шукаў бы сяброўства з другімі, але шукаў бы супольна з табой нейкай развязкі. Ты таксама дрэнна паступіла, шукаючы сяброўства з хлопцам з суседняй вёскі, за якога не раю табе выходзіць, калі ты яго аж так ненавідзіш, як пішаш у пісьме. Рада мая: застацца ў хаце, а час пакажа табе, як далей паступаць. Калі Валодзя цябе сапраўды кахае, несумненна, вернецца і развязку знойдзеце супольна. Калі не — знойдзеш яшчэ сабе хлапца, якога таксама горача пакахаеш. Ты ж яшчэ вельмі маладая і няма чаго баяцца, што застанешся старой паннай, бо да гэтага яшчэ трэба шмат часу.

СЭРЦАЙКА

Ніва

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25 89, centrala 37-41 do 49
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14 40 zł. rocznie — 28 80 zł Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4 70 $ w Europie 5 $ — w USA
Nakład 5458 Bltk A 3

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

АДКАЗ

Паміж вучнямі:

— Якая мова табе найлепш падабаецца?

— Французская.

— Чаму?

— Бо ў нашай школе яе не навучаюць.

Прыслаў

Уладзімір Красоўскі

* * *

СКАНДАЛ

— Учора быў вялікі скандал: жонка знайшла ў мяне ў стале любоўнае пісьмо, якое я не паспеў распячатаць.

— Ну, калі ты яго не распячатаў, дык цябе і абвінавачваць нельга.

— Так, але пісьмо было ад жонкі.

ПІЛІ ЗА ЗДАРОЎЕ...

Вечар цэлы ў рэстаране
Падымалі ўверх бакалы:
— Будзь здаровенькім,
Сцяпане!
— На здароўечка, Міхале!
...А ў наступны дзень
— зусім
Нездаровілася ім.

ІВАН ШУЦЬКО

ВЫВАД

Ен (чытаючы газету): — Аказваецца, на чыгунцы катастроф менш, чым на шасейных дарогах.

Яна: — Вядома, у паравозе машыніст качагара не цалуе.

Прыслаў **Янка Цялушэцкі**

— Ці вашаму мужу такса ма падабаецца Брыджыт Бардо?

Метады заціску крытыкі

Устарэлы

Мадэрнізаваны.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Песню «О, матуля мая» мы ўжо друкавалі ў 1962 г. Аднак паколькі чытачы просяць паўтарыць яе, ахвотна выконваем іх просьбу. Гэтым разам друкуем песню ў перакладзе на беларускую мову. Песню просяць: Зіна Казлоўская са Скрабліякоў, Беластоцкага павета; М. Матвеюк з Канюкоў, Бельскага павета, і Вера Садоўская з Тарнопаля, Гайнаўскага павета.

О, МАТУЛЯ МАЯ

Словы: А. Малышкі
Пераклад М. Аўрамчыка
Музыка П. Майбарады

**О, матуля мая, ты начэй недаспала
І вадзіла мяне у палі край сяла,
І далёка ў дарогу ты мяне на зары выпраўляла,
І ручнік вышываны на шчасце дала.
І далёка ў дарогу ты мяне на зары выпраўляла,
І ручнік вышываны на шчасце, на долю дала.**

**Хай квітнее на ім луг і росная сцежка,
І над рэчкаю гай, салавей дзе пяе,
І твая веснавая мацярынская шчырая ўсмешка,
І журботныя добрыя вочы твае.
І твая веснавая мацярынская шчырая ўсмешка,
І журботныя добрыя, сінія вочы твае.**

**Я вазьму той ручнік, пасцялю, быццам долю,
Ў ціхім шолаху траў, ў шчабятанні дуброў,
І на тым ручніку усё ажыве, што знаёма да болю.
І маленства й разлука й да сына любоў.
І на тым ручніку усё ажыве, што знаёма да болю,
І маленства й разлука й да роднага сына любоў.**

РЫБКА

Рыбалоўства — занятак прыемны, толькі ведаць трэба, з якога канца за справу брацца. Гэта зусім не цяжка, паколькі канец там адзін. З тонкага канца ніхто не ўтрымае вудзільна.

Самае галоўнае для пачынаючага рыбака падрыхтаваць вудачку. Занятак гэта клапатлівы. Вудзільна павінна быць гнуткае, як хрыбет падхаліма.

Выбірайце вудачку прыемнага, мілага колеру, інакш ніякая шануючая сябе рыба не падплыве да вашай снасці.

Рыбацкі кручок з'яўляецца галоўным інструментам. На яго часам пападаюцца і людзі. Таму атрымалася пагаворка: «Папаў на кручок».

Як кожны падман, кручок павінен быць непрыкметны з вострым змяіным джалам.

Дапаўненнем да ўсяго гэтага патрэбны чарвякдажджавік, жывы, энергічны, бо на соннага чарвяка кожная рыба плюне і паплыве далей.

Некаторыя рыбакі закідаюць некалькі вудачак. Каб не ўводзіць рыб у памылку, прызначаюць вудачкі: «На карася», «На чырвонапёрку» і гэтак далей. Зразумела, трэба ведаць пры рыбалоўстве прывычкі рыб. Напрыклад, тоўстага, вусатага буржуя — сома на чарвячка не зловіш. Такому падавай падсмажанае кураня.

Шчупак — разбойнік хапае ўсё на хаду, як нашы шкоднікі, таму ловяць яго на металёвую бліскаўку.

Плотка ласуецца мухай, вадзянымі павучкамі і іншай дробяззю, да якой з пагардай ставяцца другія рыбы.

Ракі найахвотней хапаюцца за тапельцаў, таму няма нічога лягчэйшага, як нырнуць у ваду, расцягнуцца на дне і прытварыцца тапельцам. Калі начапляецца ракаў дастаткова, трэба выплысці на бераг і пастрасаць ракаў.

Калі ідзем на рэчку, ніколі не ведаем, што выцягнем. Часам гэта можа быць стары чаравік або кавалак карча. Для лоўлі гэтакай здабычы ніякай прынады не трэба, хапаюць яны кручок у кожную пару дня і ночы.

Некаторыя рыбакі-спецыялісты прывязваюць да вудачак званочкі. Пры такой снасці рыбак можа спакойна спаць, рыба сама яго разбудзіць. Закаранелыя рыбакі любяць тут жа, на беразе, варыць юшку або смажыць рыбку. Падтрымліваем гэту справу, толькі вымушаны папярэдзіць — пасля рыбкі смага мучыць, а ў рацэ вада брудная.

Рыба з'яўляецца стравай здаровай, пажыўнай і дзяшовай. Толькі не ў нас. Таму шматлікія аматары рыбы ахвотна чытаюць артыкулы аб рыбалоўстве.

Прыемнага апетыту!

Дзядзька Лявон

Э. ЛІТМАН

Шляхецкая вупраж

Эра прагрэсу. Кіраўніцтва нашай фабрыкі паддалося націску механізацыі. Дырэктар мае «Сімку». Намеснік дырэктара — «Гільмана». Шэф прадукцыі — «Актавію». А я — дадатковую службу. Сто пяцьдзесят механічных коней звалілі на галаву дырэктарскага шафёра. Даглядаю ім вупраж.

— Каляўс! — ужо ў самай браме крычыць шэф прадукцыі. — Зноў страляе ў мяне ў газніку... Серыі, як з «кацюшы». У маім жа квартале жывуць адны пенсіянеры. Хіба ж не хочаце парушаць іх спакой на старыя гады?

Нічога, зразумела, не маю супраць пенсіянераў. Таму не магу пазволіць, каб пад іх вокнамі гучэла шэфская «Актавія». Не адкладаючы, бяруся за рамонт. Толькі паспеў я з гэтым газнікам, а ўжо чакае на мяне намеснік дырэктара.

— Каляўс, — шэпча ён да мяне па-змоўніцку. — Клапаны стукаюць. Шпар, браток, у гараж і зрабі з імі парадак!

Бягу. Не магу ж пазволіць, каб клапаны папсуліся астаткова. Але ці паспею на час адрамантаваць дырэктарскую «Сімку»?

— Дзе вы валочыцеся? — востра пытае дырэктар. — Столькі маем працы, а вы канулі, як камень у ваду. Ну, бярыся за працу. «Сімка» — добрая машына, але патрабуе пастаяннага догляду. Трэба яе памыць.

Не хачу, каб людзі тыкалі ў мой бок пальцамі. Бягу да дырэктара. Гэтак увесь божы дзень: або ў дырэктара, або ў яго намесніка, або ў шэфа. Звольнілі мяне нават з партсходаў. Не хаджу ў кіно. Дома не сплю. Каб дапоўніць маё шчасце, носяцца з намерам купіць сабе аўтамашыны кіраўнік збыту і старшы эканаміст. Чую, што будзе кляпа. Са ста пяцьдзесяццю конямі неяк сабе даю рады, але ж нельга ад мяне вымагаць, каб апекаваўся ўсёй канюшняй.

Аднойчы накіраваўся я да шэфа прадукцыі.

— Пане шэф, — кажу да яго ветліва, — лічу на вас як на прыяцеля. Заўтра збіраюся маляваць сваю кватэру. Вазьміце пэндзаль і раніцай заходзьце да мяне.

Глядзеў на мяне, быццам не разумеючы, што да яго гавару.

— Што маю ўзяць?

— Пэндзаль! Або не. Прыходзьце без пэндзля. Будзеце скробаць сцены.

Па чарзе заходжу да намесніка дырэктара. Ён, мабыць, расказваў сваёй прыемненькай сакратарцы нейкі анекдот, бо тая, пачырванеўшы, заходзілася смехам. Адклікаў я яго на бок.

— Пане віцэдырэктар, — кажу да яго шэптам, — заўтра буду маляваць кватэру. Пакой, кухню і ванную. Заходзьце да мяне пасля працы. Будзеце фарбы мяшаць. Трэба кватэру давесці да парадку.

Заткнула яго ад уражання. Апаў на крэсла, прымкнуўшы вейкі. Без сэнсу пачаў нешта балбатаць.

— Забыў паведаміць! — кажу ўжо ў дзвярах. — Жонка не патрабуе рыхтаваць вам снедання. У мяне атрымаеце гуляш з канінкі.

Пакінуў я яго ўласным думкам і пайшоў да дырэктара. Вярнуўся якраз з міністэрства і, відаць, у подлым настроі.

— Як там, Каляўс, — кажа, — бярэмся за працу? Будзем сёння паліраваць «Сімку», што?

— Не, будзем маляваць кватэру, пане дырэктар!

— Ну, ну, — паглядзеў на мяне неяк дзіўна. — Самі будзеце маляваць?

— Не! Разам з шэфам прадукцыі, вашым намеснікам і вамі, пане дырэктар. Вы будзеце трымаць драбінку і прыносіць нам піва. Супольна будзе нам складней працаваць. Няхай людзі бачаць, які ў нас згодны калектыў!

Пакляўся, бедны, ад смеху. Пасля ўстаў, схапіў мяне за барты пінжака і зароў:

— Я буду ўдзельнічаць у калектыўным маляванні?!

— Так, можаце з сабою ўзяць яшчэ каго-небудзь з вашай сям'і, пане дырэктар. Работы хопіць.

Не вытрымаў. Хутка выйшаў з кабінета. Было гэта звыш яго, дырэктарскіх сіл. У гэты дзень нікога не хацеў больш бачыць. У калектыўным маляванні, зразумела, не ўдзельнічаў. Шэф прадукцыі і намеснік дырэктара таксама не прыйшлі. Прышлося маляваць кватэру аднаму. Калі я браў у рукі пэндзаль, пачуў, як сто пяцьдзесят коней заіржала. У апошні раз...

Пераклаў **В. Бондар**

© PDF: Kamunikat.org 2024

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024